

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

**Извештај на независниот ревизор и
Финансиски извештаи изготвени во согласност со
Меѓународните стандарди за финансиско известување
за годината што завршува
на 31 декември 2019 година**

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1-2
Биланс на успех	4
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за финансиската состојба	5-6
Извештај за промените во капиталот	7
Извештај за паричните текови	8
Белешки кон финансиските извештаи	9-75

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Советот на Народна банка на Република Северна Македонија

Мислење

Извршивме ревизија на финансиските извештаи на Народна банка на Република Северна Македонија („Народна банка“), кои се состојат од извештајот за финансиската состојба на 31 декември 2019 година, како и билансот на успех и извештајот за сеопфатна добивка, извештајот за промените во капиталот и извештајот за паричните текови за годината што тогаш завршува и белешките кон финансиските извештаи, вклучувајќи и преглед на значајните сметководствени политики.

Според наше мислење, приложените финансиски извештаи ја прикажуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Народна банка на Република Северна Македонија на 31 декември 2019 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Основи за мислење

Ревизијата ја извршивме во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија („МСР“). Нашите одговорности според наведените стандарди се опишани во делот *Одговорност на ревизорот за ревизијата на Финансиските извештаи* од нашиот извештај. Ние сме независни од Народната банка согласно *Кодексот на етика за професионални сметководители* објавен од страна на Одборот за меѓународни стандарди за етика за сметководители (*Кодекс на ИМЕС*) и етичките барања кои се релевантни за ревизија на финансиски извештаи во Република Северна Македонија и ги исполниме сите останати етички одговорности во согласност со овие барања.

Веруваме дека ревизорските докази кои ги имаме собрано се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето мислење.

Одговорност на стратешкото раководство и Советот на Народната банка за финансиските извештаи

Стратешкото раководство е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, како и за интерната контрола која стратешкото раководство ја смета за неопходна за подготвување на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Во подготвувањето на финансиските извештаи, стратешкото раководство е одговорно за проценка на способноста на Народната банка да продолжи да работи според принципот на континуитет, обелоденувајќи, доколку е потребно, прашања поврзани со принципот на континуитет и примената на принципот на континуитет како сметководствена основа.

Советот на Народната банка е одговорен за надгледување на процесот на финансиското известување на Народна банка.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Советот на Народна банка на Република Северна Македонија (продолжение)

Одговорност на ревизорот за ревизијата на финансиските извештаи

Нашите цели се да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи како целина не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка, и да издадеме ревизорски извештај што го вклучува нашето мислење. Разумното уверување е високо ниво на уверување, меѓутоа не претставува гаранција дека ревизијата извршена во согласност со МСР секогаш ќе открие материјално погрешно прикажување кога истото постои. Погрешните прикажувања може да произлезат како резултат на измама или грешка и се смета дека се материјални доколку, поединечно или кумулативно, разумно би се очекувало да влијаат на деловните одлуки на корисниците донесени врз основа на овие финансиски извештаи.

Како дел од ревизијата во согласност со МСР, применуваме професионално расудување и одржуваме професионален скептицизам во текот на ревизијата. Исто така:

- Ги идентификуваме и проценуваме ризиците од материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, без разлика дали се резултат на измама или грешка, дизајнираме и извршуваме ревизорски процедури кои одговараат на тие ризици и собираме ревизорски докази кои се доволни и соодветни да обезбедиме основа за нашето ревизорско мислење. Ризикот од неоткривање на материјално погрешно прикажување како резултат на измама е повисок од ризикот како резултат на грешка, поради тоа што измамата може да вклучува заговор, фалсификување, намерни пропусти, лажни прикажувања или заобиколување на интерните контроли.
- Стекнуваме разбирање за интерните контроли кои се значајни за ревизијата со цел да дизајнираме ревизорски процедури соодветни на околностите, но не и со цел за изразување мислење за ефективноста на интерните контроли на Народна банка.
- Ја оценуваме соодветноста на користените сметководствени политики и разумноста на сметководствените проценки и поврзаните обелоденувања направени од страна на стратешкото раководство.
- Донесуваме заклучок за соодветноста на применетиот принцип на континуитет како сметководствена основа од страна на стратешкото раководство, и врз основа на собраните ревизорски докази дали постои материјална неизвесност поврзана со настани или околности кои би можеле да предизвикаат значаен сомнеж во способноста на Народна банка да продолжи да работи според принципот на континуитет. Доколку заклучиме дека постои материјална неизвесност, тогаш е потребно да обрнеме внимание во нашиот ревизорски извештај на соодветните обелоденувања во финансиските извештаи или доколку таквите обелоденувања се неадекватни, да го модифицираме нашето ревизорско мислење. Нашите заклучоци се засновани на ревизорски докази собрани до датумот на нашиот ревизорски извештај. Меѓутоа, идни настани или околности може да предизвикаат Народната банка да престане да работи според принципот на континуитет.
- Ја оценуваме севкупната презентација, структура и содржина на финансиските извештаи, вклучувајќи ги обелоденувањата, како и дали финансиските извештаи ги претставуваат основните трансакции и настани на начин на кој се постигнува објективна презентација.

Го известивме Советот на Народната банка, меѓу другото, и за планираниот обем и временскиот распоред на ревизијата и за значајните наоди од ревизијата, вклучувајќи ги евентуалните значајни недостатоци во интерната контрола кои сме ги идентификувале во текот на ревизијата.

Лидија Нануш
Овластен ревизор
Директор

27 февруари 2020 година

Дилоит ДОО Скопје
Бул. Партизански одреди бр. 15А, Скопје

Александар Аризанов
Овластен ревизор

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Членови на Советот на Народната банка на Република Северна Македонија

Анита Ангеловска-Бежоска, гувернер
Фадил Бајрами, вицегувернер (до 13 септември 2019 година)
Фадил Бајрами, вицегувернер (од 14 септември 2019 година)
Емилија Нацевска, вицегувернер
Ана Митреска, вицегувернер
Александар Стојков, неизвршен член
Методиј Хаџи Васков, неизвршен член
Михаил Петковски, неизвршен член
Синиша Наумоски, неизвршен член
Лиман Куртиши, неизвршен член (до 4 декември 2019 година)
Гадаф Реџеџи, неизвршен член (од 23 декември 2019 година)

Седиште

бул. „Кузман Јосифовски-Питу“, број 1
1000, Скопје

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2019***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***БИЛАНС НА УСПЕХ**

	Белешка	2019	2018
Приходи од камати		368.985	285.651
Расходи за камати		(649.060)	(799.226)
Ефекти од негативна камата		28.137	(21.496)
Нето-расходи за камати	5	(251.938)	(535.071)
Приходи од провизии		314.212	308.039
Расходи за провизии		(28.784)	(40.389)
Нето-приходи од провизии	6	285.428	267.650
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	7	3.141.214	561.348
Нето-приходи/расходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти	8	181.593	(491.036)
Нето реализирани курсни и ценовни промени	9	505.657	488.539
Приходи од дивиденди	10	7.944	7.511
Останати приходи	11	29.026	25.254
Расходи за вработените	12	(428.365)	(433.044)
Депрецијација и амортизација	26,27	(73.837)	(70.269)
Останати расходи	13	(205.304)	(238.215)
Ослободување на исправка на вредноста	14	6.032	4.582
Нето-добивка/загуба за годината		3.197.450	(412.751)

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА

	2019	2018
Нето-добивка/загуба за годината од билансот на успех	3.197.450	(412.751)
Останата сеопфатна добивка		
- Добивки од примени книги донации – библиотечен фонд	55	255
Вкупно останата сеопфатна добивка за годината	55	255
Вкупна сеопфатна добивка/загуба за годината	3.197.505	(412.496)

Белешките од страницата 9 до страницата 75 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2019***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА**

СРЕДСТВА	Белешка	31 декември	
		2019	2018
Ефективни странски пари	15	52.442	132.874
Депозити во странска валута	16	26.936.716	23.825.660
Странски хартии од вредност	17	154.932.221	136.944.576
Дериватни инструменти	18	-	-
Злато	19	18.567.450	15.246.957
Специјални права на влечење	20	171.857	217.871
Побарувања од државата за односите со ММФ	21	4.990.485	4.899.081
Хартии од вредност на државата	22	1.031.338	1.000.024
Побарувања од државата		6.021.823	5.899.105
Членство кај ММФ	23	10.748.642	10.279.290
Кредити дадени на банките	24	15.912	15.912
Други побарувања	25	-	-
Побарувања од банките		15.912	15.912
Недвижности и опрема	26	1.011.158	913.919
Нематеријални средства	27	22.465	29.921
Ковани пари од благородни метали	28	5.235	4.426
Побарувања од работењето	29	42.944	43.229
Останати средства	30	215.144	316.395
Вкупно средства		218.744.009	193.870.135

Белешките од страницата 9 до страницата 75 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2019

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА (продолжува)

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ	Белешка	31 декември	
		2019	2018
Готови пари во оптек	31	43.334.119	39.835.161
Депозити на банки	32	65.070.209	43.200.539
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	33	16.372.913	15.649.050
Благајнички записи на Народната банка	34	24.745.813	24.972.267
Денарски депозити на државата	35	23.673.549	22.283.839
Девизни депозити на државата	36	13.613.528	19.897.777
Депозити на државата		37.287.077	42.181.616
Ограничени депозити	37	260.404	258.021
Обврски врз основа на алокација на СПВ – во име и за сметка на државата	38a	4.990.485	4.899.081
Обврски врз основа на членство и депозити	38б	10.748.642	10.279.290
Обврски кон ММФ	38	15.739.127	15.178.371
Останати депозити	39	2.249.892	2.073.406
Останати обврски	40	571.792	578.218
Вкупно обврски		205.631.346	183.926.649
Капитал		1.289.789	1.289.789
Општи резерви		1.321.000	1.316.002
Специјални резерви		627.877	550.114
Ревалоризациони резерви		9.873.997	6.787.581
Вкупно капитал и резерви	41	13.112.663	9.943.486
Вкупно обврски и капитал		218.744.009	193.870.135

Белешките од страницата 9 до страницата 75 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2019

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНЕТЕ ВО КАПИТАЛОТ								
	Белешка	Капитал	Општи резерви	Специјални резерви *	Ревалоризациони резерви**	Ревалоризација на уметничките дела и библиотечниот фонд	Акумулирана добивка/загуба	Вкупно капитал и резерви
Состојба на 1 јануари 2018 година		1.289.789	1.311.586	481.426	7.297.095	3.683	-	10.383.579
Ефекти од примената на МСФИ 9 на 1 јануари 2018		-	-	-	-	-	(2.575)	(2.575)
Состојба на 1 јануари 2018 година		1.289.789	1.311.586	481.426	7.297.095	3.683	(2.575)	10.381.004
Загуба за годината		-	-	-	-	-	(412.751)	(412.751)
Добивка од примени книги, донации - библиотечен фонд		-	-	-	-	255	-	255
Вкупно сеопфатна загуба за 2018 година		-	-	-	-	255	(412.751)	(412.496)
Нето неререализирани позитивни курсни и ценовни промени на златото	41	-	-	-	528.432	-	(528.432)	-
Нето неререализирани позитивни курсни разлики	41	-	-	-	32.916	-	(32.916)	-
Нето неререализирани позитивни ценовни промени за ХВ и дериватни финансиски инструменти	41	-	-	-	87.631	-	(87.631)	-
Нето неререализирани негативни ценовни промени за ХВ кои се покриваат од ревалоризациони резерви	41	-	-	-	(332)	-	332	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	41	-	-	-	(1.151.236)	-	1.151.236	-
Реализирани ценовни промени за ХВ и финансиски дериватни инструменти	41	-	-	-	(10.863)	-	10.863	-
Распределба во општите резерви		-	4.416	-	-	-	(4.416)	-
Распределба во специјалните резерви со посебна намена		-	-	68.688	-	-	(68.688)	-
Распределба во Буџетот на Република Северна Македонија		-	-	-	-	-	(25.022)	(25.022)
Состојба на 31 декември 2018 година		1.289.789	1.316.002	550.114	6.783.643	3.938	-	9.943.486
Состојба на 1 јануари 2019		1.289.789	1.316.002	550.114	6.783.643	3.938	-	9.943.486
Добивка за годината		-	-	-	-	-	3.197.450	3.197.450
Добивка од примени книги, донации - библиотечниот фонд		-	-	-	-	55	-	55
Вкупно сеопфатна добивка за 2019 година		-	-	-	-	55	3.197.450	3.197.505
Нето неререализирани позитивни курсни и ценовни промени на златото	41	-	-	-	3.246.087	-	(3.246.087)	-
Нето неререализирани негативни курсни разлики	41	-	-	-	(104.873)	-	104.873	-
Нето неререализирани позитивни ценовни промени за ХВ	41	-	-	-	98.500	-	(98.500)	-
Нето неререализирани негативни ценовни промени за ХВ коишто се покриваат од ревалоризациони резерви	41	-	-	-	(53)	-	53	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	41	-	-	-	(112.353)	-	112.353	-
Реализирани ценовни промени за ХВ и дериватни финансиски инструменти	41	-	-	-	(40.947)	-	40.947	-
Распределба во општите резерви		-	4.998	-	-	-	(4.998)	-
Распределба во специјалните резерви со посебна намена		-	-	77.763	-	-	(77.763)	-
Распределба во Буџетот на Република Северна Македонија		-	-	-	-	-	(28.328)	(28.328)
Состојба на 31 декември 2019 година		1.289.789	1.321.000	627.877	9.870.004	3.993	-	13.112.663

* Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

**Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

Белешките од страницата 9 до страницата 75 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ			
	Белешка	2019	2018
Парични текови од оперативни активности			
Добивка/загуба за годината		3.197.450	(412.751)
Коригиран за:			
Приходи од камати	5	(368.985)	(285.651)
Расходи за камати	5	649.060	799.226
Ефекти од негативна камата	5	(28.137)	21.496
Нето нереализирани курсни и ценовни промени од злато		(3.298.989)	(511.826)
Нето-приходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти		(49.035)	(113.890)
Приходи од дивиденди		(7.944)	(7.511)
Ослободување на исправка на вредноста		(6.032)	(4.582)
Депрецијација и амортизација	26, 27	73.837	70.269
Парични текови од оперативни активности, пред промените во оперативните средства и обврски		161.225	(445.220)
Депозити орочени над 90 дена		4.612.662	(4.612.125)
Злато		(21.504)	(11.688)
Странски хартии од вредност		(17.908.692)	(30.718.088)
Останати средства		103.063	34.623
Готови пари во оптек		3.498.958	3.619.298
Депозити на банките		21.871.035	10.362.577
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари		723.863	1.554.551
Депозити на државата вклучувајќи ограничени и други депозити		(4.715.670)	17.699.221
Останати обврски		(9.732)	(33.706)
Примени камати		309.800	317.247
Платени камати		(616.377)	(825.778)
Примени дивиденди		7.944	7.511
Нето парични текови од/за оперативни активности		8.016.575	(3.051.577)
Набавки на недвижности, опрема и нематеријални средства		(163.565)	(163.309)
Нето парични текови користени во инвестициони активности		(163.565)	(163.309)
Благајнички записи на НБРСМ, приливи		298.344.000	299.803.000
Благајнички записи на НБРСМ, одливи		(298.575.000)	(299.803.000)
Исплатена добивка во Буџетот на РСМ		(25.022)	(12.921)
Нето парични текови користени за финансиски активности		(256.022)	(12.921)
Нето-зголемување/(намалување) на парите и паричните средства		7.596.988	(3.227.807)
Пари и парични средства на почетокот на годината		19.564.027	22.791.834
Пари и парични средства на крајот на годината	42	27.161.015	19.564.027

Белешките од страницата 9 до страницата 75 се составен дел од овие финансиски извештаи

1. Општи информации

Народната банка на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) е централна банка на Република Северна Македонија и е единствената емисиона институција во државата. Народната банка, како централна емисиона банка, е основана во 1992 година. Организацијата и работењето на Народната банка се регулирани со Законот за Народната банка на Република Македонија, објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 158/10 од 9 декември 2010 година, бр. 123/12 од 2 октомври 2012 година, бр. 43/14 од 4 март 2014 година, бр. 153/15 од 4 септември 2015, бр. 6/16 од 15 јануари 2016 и бр. 83/18 од 8 мај 2018 година. Народната банка е правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност и е овластена за постигнување на целите и за извршување на задачите утврдени со закон.

Според Законот за Народната банка, основната цел на Народната банка е постигнување и одржување на ценовната стабилност. Друга цел, којашто ѝ е подредена на основната цел, е да придонесува кон одржување стабилен и конкурентен, пазарно ориентиран финансиски систем. Трета цел на Народната банка е поддржување на општата економска политика, без да се загрози остварувањето на нејзината основна цел и во согласност со принципот на отворена пазарна економија со слободна конкуренција.

Народната банка ги информира Собранието на Република Северна Македонија и јавноста за монетарната политика најмалку двапати годишно. Во рок од четири месеци по завршувањето на годината, Народната банка поднесува и објавува еден или повеќе извештаи до Собранието на Република Северна Македонија и до министерот за финансии, одобрени од Советот на Народната банка во врска со состојбите во економијата за време на финансиската година којашто завршила, како и за перспективите за економијата за следната година, со посебен осврт кон целите на политиките на Народната банка и состојбата на банкарскиот систем на Република Северна Македонија. Народната банка ги доставува годишните финансиски извештаи, одобрени од Советот на Народната банка и потврдени од независен надворешен ревизор, до министерот за финансии, до Собранието на Република Северна Македонија, до претседателот на Република Северна Македонија и до претседателот на Владата на Република Северна Македонија.

Капиталот на Народната банка е во сопственост на Република Северна Македонија и тој не може да се пренесува или да е предмет на какво било оптоварување. Нето-добивката или загубата на Народната банка се утврдува во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување. Финансискиот резултат за распределба се утврдува кога од нето-добивката се одзема вкупниот износ на нереализирани ревалоризациони приходи (овој износ во целост се пренесува на сметките на ревалоризациони резерви) и се додава износот на реализираните приходи во годината за коишто биле издвоени ревалоризациони резерви во минати периоди (овој износ се одзема од сметките на ревалоризациони резерви). Нереализираните ревалоризациони расходи се покриваат од соодветните сметки за ревалоризациони резерви сè додека салдото на овие сметки не се сведе на нула, а потоа од добивката остварена во тековната година, од сметката за општа резерва и од капиталот.

1. Општи информации (продолжува)

Финансискиот резултат за распределба се распределува во општите резерви и во Буџетот на Република Северна Македонија, и тоа: 70% во општите резерви до постигнување на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка, односно 15% во општите резерви по достигнувањето на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка. Остатокот е приход за Буџетот на Република Северна Македонија.

Во случај на отворена сметка за специјални резерви, финансискиот резултат за распределба може да се распредели, така што најмногу 70% ќе се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнувањето на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидени намени, а од остатокот 70% ќе се распредели во општите резерви до достигнувањето на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнувањето на нивото на основниот капитал и остатокот во Буџетот на Република Северна Македонија. Доколку Народната банка оствари негативен резултат за распределба, тој се покрива прво од сметката за општи резерви, а потоа од капиталот. Ако вредноста на активата на Народната банка е пониска од збирот на нејзините обврски и капиталот, кусокот на капитал ќе го покрие Владата на Република Северна Македонија во пари или во преносливи должнички хартии од вредност со одреден рок на достасување коишто се издадени по пазарни каматни стапки што преовладуваат во Република Северна Македонија.

Орган на управување на Народната банка е Советот на Народната банка.

На 31 декември 2019 година, вкупниот број на вработени изнесува 440 (на 31 декември 2018 година: 446).

Финансиските извештаи се усвоени од Советот на Народната банка на Република Северна Македонија на 26 февруари 2020 година и се потпишани во негово име од страна на претседавачот на Советот на Народната банка:

Анита Ангеловска-Бежоска

претседавач на Советот на Народната банка

Весна Филиповска,

директор на Дирекцијата за финансии, сметководство и контрола

2. Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при изготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу.

A Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), коишто ги вклучуваат и стандардите и толкувањата одобрени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и толкувањата издадени од Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување (КТМФИ).

Финансиските извештаи се изготвени според принципот на набавна вредност како основа за мерење, освен за определени средства коишто се мерат според објективната вредност. Средствата коишто се мерат по објективна вредност се финансиските средства според објективната вредност преку билансот на успех, финансиските деривати и уметничките дела. Недвижностите, опремата и нематеријалните средства се мерат по нивната набавна вредност намалена за акумулираната депрецијација/амортизација и загубите поради оштетување.

а) Првична примена на новите измени на постојните стандарди коишто се во сила во известувачкиот период

Новите стандарди, измени на веќе постојните стандарди и новите толкувања издадени од страна на Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) коишто се во сила во тековниот известувачки период се:

- **МСФИ 16 „Наеми“ (МСФИ 16).** Во јануари 2016 година ОМСС го издаде новиот стандард МСФИ 16 којшто обезбедува сеопфатен модел за идентификување на наемот и неговиот третман во финансиските извештаи на двете договорни страни. МСФИ 16 ги заменуваат МСС 17 „Наеми“ и поврзаните толкувања. Значителни промени се направени во сметководствениот третман на наемот од страна на наемопримателот, т.е. елиминирани се разликите помеѓу оперативните и финансиските наеми, а со тоа во финансиските извештаи на наемопримателите мора да бидат признати средства врз основа на правото за долгорочен наем и обврски врз основа на наеми за сите договорни наеми (со исклучок на краткорочните наеми и наемите со ниска вредност). Средствата врз основа на правото за долгорочен наем имаат третман како и останатите видови нефинансиски средства и се предмет на депрецијација. МСФИ 16 не вклучува значителни промени во барањата за наемодавателите. Во однос на финансиските извештаи на Народната банка, примената на МСФИ 16 предизвика промена во сметководствените политики на банката во делот на признавање и мерење на ефектите од примена на стандардот во случај кога Народната банка се јавува во улога на наемопримател. Сметководствената политика за наемите е дефинирана во белешката Љ.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

A Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

а) Првична примена на новите измени на постојните стандарди коишто се во сила во известувачкиот период (продолжува)

Народната банка при првичната примена на МСФИ 16 го користеше изменетиот ретроспективен пристап на признавање којшто не бара промени во компаративниот период. Наместо тоа, кумулативниот ефект од првата година на примена на МСФИ 16 се евидентира како средството со право на користење и обврската за наем коишто на датумот на примена (1.1.2019 година) имаат иста вредност;

Народната банка има склучено долгорочен договор за наем на недвижен простор којшто се користи за извршување на дел од тековните активности на банката. Овој договор претходно беше класифициран согласно со барањата на МСС 17 како договор за оперативен наем. Согласно со барањата на новиот стандард МСФИ 16 ефектите од овој договор за наем се признаваат како средства врз основа на правото за долгорочен наем (средство со право на користење) и обврски за наем, во вредност којашто на датумот на првичната примена е прилагодена за вредноста на претходно достасаните и исплатени обврски согласно со договорот за наем.

Ефектите од примената на МСФИ 16 се прикажани во табелата подолу:

	белешка	Состојба на 31 декември 2018	Состојба на 1 јануари 2019	Состојба на 31 декември 2019
<i>Недвижности и опрема</i>	26			
Средства со право на користење		-	4.554	3.612
<i>Останати обврски</i>	40			
Обврски за наем		-	4.554	3.640

- **Измени на МСФИ 9 „Финансиски инструменти“** – Претплати со негативна компензација (применливи за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- **Измени на МСС 19 „Користи за вработените“** – Измени на планот, скратување или исплаќање (применливи за периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- **Измени на МСС 28 „Вложувања во придружени правни лица и заеднички вложувања“** – Долгорочни вложувања во придружени правни лица и заеднички вложувања (применливи за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)
A Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

а) Првична примена на новите измени на постојните стандарди коишто се во сила во известувачкиот период (продолжува)

- **Дополнувања на различни стандарди и толкувања „Подобрувања на МСФИ (циклус 2015 - 2017)“** како резултат на проектот за годишни подобрувања на МСФИ (МСФИ 3, МСФИ 11, МСС 12 и МСС 23) – главно поврзано со отстранувањето на неусогласеностите и терминолошките објаснувања (применливи за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);

Прифаќањето на новите стандарди, измените на досегашните стандарди и новите толкувања нема да доведе до какви било материјални промени во финансиските извештаи на Народната банка.

б) Нови стандарди и измени на постојните стандарди коишто сè уште не се усвоени

На денот на издавањето на овие финансиски извештаи се објавени следниве стандарди, нивните дополнување и нови толкувања коишто сè уште не стапиле во сила:

- **МСФИ 17 „Договори за осигурување“** (применлив за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2021 година);
- **Измени на МСФИ 3 „Деловни комбинации“** – Дефиниција на деловното работење (применливи за деловни комбинации за кои датумот на спојување е на или по почетокот на првиот годишен известувачки период којшто започнува на или по 1 јануари 2020 година и за стекнување средства коешто се случува на или по почетокот на тој период);
- **Измени и дополнувања на МСФИ 9 „Финансиски инструменти“, МСС 39 „Финансиски инструменти: признавање и мерење“ и МСФИ 7 „Финансиски инструменти: обелоденување“** – Реформа на референтните каматни стапки (применливи за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2020 година);
- **Измени на МСФИ 10 „Консолидирани финансиски извештаи“ и МСС 28 „Учества во придружени правни субјекти и заеднички вложувања“** – Продажба или доделување средства помеѓу инвеститорот и неговиот придружен субјект или заедничко вложување и понатамошни дополнувања (почетниот датум на примена е одложен на неопределено време сè додека не заврши проектот за истражување на методот на главнина);

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

A Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

б) Нови стандарди и измени на постојните стандарди коишто сè уште не се усвоени (продолжува)

- **Измени на МСС 1 „Презентирање на финансиски извештаи“ и МСС 8 „Сметководствени политики, промени на сметководствени проценки и грешки“** – Дефиниција на материјалност (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2020);
- **Измени на МСС 1 „Презентирање на финансиски извештаи“** – Класификација на обврските како тековни или нетековни (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2022);
- **Измени на Препораките за Сеопфатна рамка на МСФИ** (применливи за годишни периоди на известување коишто започнуваат на или по 1 јануари 2020 година).

Народната банка одлучи да не ги прифати овие нови и изменети стандарди и нови толкувања пред датумот на нивната примена. Народната банка смета дека прифаќањето на овие стандарди, измени и нови толкувања нема да има материјално влијание врз финансиските извештаи на Народната банка во периодот на нивната првична примена.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Б Трансакции во странска валута***Функционална и известувачка валута*

Ставките коишто се вклучени во финансиските извештаи се прикажани во валутата на примарното економско окружување во кое делува Народната банка (функционална валута). Финансиските извештаи се прикажани во МКД, којашто е функционална и известувачка валута на Народната банка, искажани во илјади денари.

Трансакции и состојби

Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажуваат во МКД според средниот девизен курс на денот на составувањето на Извештајот за финансиската состојба. Трансакциите коишто се извршени во странска валута се изразуваат во МКД по девизниот курс на денот на трансакцијата.

Сите разлики од промените на девизните курсеви се признаени во билансот на успех.

Среден девизен курс:	31 декември 2019	31 декември 2018
	МКД	МКД
УСД	54,9518	53,6887
ЕУР	61,4856	61,495
СПВ	76,0549	74,6619

В Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето-вредност се прикажува во Извештајот за финансиската состојба на нето-основа, доколку се исполнети одредени услови предвидени со соодветен стандард за нетирање и можност за прикажување или порамнување на трансакциите на нето-основа.

Г Репо-трансакции

Продадените хартии од вредност што се предмет на повторно купување (репо-трансакции) во текот на годината, се прекласификувани во финансиските извештаи како средства коишто се дадени под закуп кога преносителот, според договорот, има право или намера да ги продаде или повторно да ги заложат како обезбедување. Обврските врз основа на репо-трансакции, во текот на годината се вклучени во обврски врз основа на девизни репо-трансакции. Побарувањата врз основа на купените хартии од вредност коишто се предмет на повторна продажба (обратни репо-трансакции) се вклучени во побарувањата врз основа на девизни репо-трансакции и кредити дадени на банките.

Разликата помеѓу продажната и куповната цена претставува камата и е пресметана за целокупното времетраење на договорот со примена на методот на ефективна каматна стапка. Доколку има хартии од вредност коишто се предмет на заем, на датумот на известување се прикажуваат во финансиските извештаи.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Г Репо-трансакции (продолжува)

Хартиите од вредност коишто се позајмени и оние што се примени како обезбедување за обратни трансакции не се признаваат во финансиските извештаи, освен доколку не се продадени на трети лица, а во тој случај набавките и продажбите се прикажани како добивка или загуба и се вклучени во билансот на успех во периодот за кој се однесуваат. Обврската за враќање на хартиите од вредност се прикажува по објективната вредност како обврска од редовното работење. Репо-трансакциите се прикажани по амортизираната набавна вредност, намалени за исправката на вредноста (види белешка 2S).

Д Депозити во банките

Депозитите во банките се прикажани по амортизираната набавна вредност, намалени за исправката на вредноста (види белешка 2S).

Ѓ Монетарно злато

Монетарното злато го сочинуваат златните депозити во кореспондентни банки и залихата на златни прачки изработени по меѓународните стандарди коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Каматата се наплаќа во готово на датумот на достасување во САД-долари или во ЕУР, во зависност од договорите. Монетарното злато е дел од девизните резерви и е управувано на ист начин како другите финансиски средства од девизните резерви. Златото се мери во единица мерка фина унца злато.

Монетарното злато е класификувано како финансиско средство според објективната вредност преку билансот на успех определено како такво при почетното признавање и се мери по објективната вредност. Објективната вредност на монетарното злато е поврзана со цената на златото и е пресметана врз основа на претпладневната пазарна цена за 1 фина унца злато на Лондонската берза за злато, изразена во САД-долари, деноминирана во МКД по тековниот девизен курс на МКД во однос на САД-доларот на датумот на финансиските извештаи. Реализираните и нереализираните добивки и загуби од ревалоризацијата на златото на крајот на пресметковниот период коишто произлегуваат од промените во пазарната цена на златото и промената на курсот на денарот во однос на САД-доларот, се вклучуваат во билансот на успех. Каматата од монетарното злато е вклучена во приходите од камати.

Е Пари и парични средства

За целите на Извештајот за паричните текови, парите и паричните средства ги вклучуваат износите со рок на достасување пократок од 90 дена од датумот на стекнување, вклучувајќи ги девизните депозити без ограничените депозити, девизите во трезорот на Народната банка и средства во СПВ на посебната сметка кај ММФ.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства

Класификација и мерење на финансиските средства

Народната банка ги класификува финансиските средства во три категории, и тоа: финансиски средства по амортизирана набавна вредност, финансиски средства по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка и финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех. Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства во зависност од деловниот модел и договорните парични текови коишто се очекуваат од нив.

Деловниот модел преставува начин на управување со финансиските средства со цел генерирање парични приливи или постигнување одредена деловна цел. Стратегиското раководство на банката го определува деловниот модел на ниво на групи на финансиски средства со кои се управува за постигнување одредена деловна цел.

Анализата на карактеристиките на договорните парични текови на финансиските средства се применува на ниво на индивидуални финансиски инструменти (договорни услови) со цел проверка дали договорните парични текови од средствата се однесуваат исклучиво на плаќање „главница и камата“. Во рамки на договорните парични текови, елементот „главница“ го опфаќа износот при првичното одобрување, намален за сите отплати; а елементот „камата“ претставува надомест за временската вредност на парите, кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, административните или услужните трошоци и профитна маргина.

Народната банка управува со финансиските средства преку следниве деловни модели:

- Деловен модел чија цел е чување на средствата со цел наплата договорни парични текови;
- Останати деловни модели (тргување и остварување добивки од промената во објективната вредност на средствата); и
- Деловен модел чија цел е наплата на договорни парични текови и продажба на финансиски средства (само за вложувањата во сопственички инструменти).

Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност

Финансиските средства мерени по амортизирана набавна вредност се вложувања коишто имаат за цел да обезбедат наплата на договорните парични текови и од коишто банката очекува наплата исклучиво на „главница и камата“. Во оваа категорија спаѓаат должничките хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност и кредитите и побарувањата со фиксни или предвидливи плаќања коишто не котираат на активните пазари.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства (продолжува)

Класификација и мерење на финансиските средства (продолжува)

Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност (продолжува)

Должничките хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност, по првичното признавање, последователно се искажуваат по амортизирана набавна вредност намалена за исправката на вредноста. Амортизираната набавна вредност е еднаква на износот при почетното признавање, намалена за отплатата на главницата, зголемена или намалена за кумулативната амортизација со употреба на методот на ефективна каматна стапка на сите разлики помеѓу почетниот износ и износот при достасувањето.

Кредитите и побарувањата произлегуваат од активностите каде што Народната банка обезбедува пари на должник без намера за тргување. Кредитите се признаваат кога паричните средства му се одобрени на должникот и се прикажани по амортизираната набавна вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка. Ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, побарувањата од државата за односи со ММФ, побарувањата од банките и другите побарувања се класификувани во оваа категорија на финансиски средства. За финансиските средства мерени по амортизирана набавна вредност се пресметува очекувана кредитна загуба (белешка S).

Хартии од вредност по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

Финансиските средства по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка се вложувања со цел наплата на договорни парични текови и/или се чуваат за продажба и коишто согласно со договорните услови предвидуваат парични текови исклучиво на „главница и камата“. Хартии од вредност од оваа категорија се признаваат по објективна вредност и промените во објективната вредност се искажуваат како посебна компонента на останатата сеопфатна добивка и се признаваат во капиталот и резервите, во рамки на сметките за ревалоризациони резерви. При отуѓување или намалување на вредноста врз основа на признавање исправка на вредноста, кумулираните добивки и загуби искажани во останатата сеопфатна добивка и распределени во капиталот и резервите, се вклучуваат во билансот на успех за периодот на кој се однесуваат.

За вложувањата во сопственички инструменти на одредени специфични финансиски институции (како БИС и сл.), за кои нема активен пазар и чиешто поседување е утврдено со регулатива и/или е поврзано со можноста на користење на услугите коишто ги вршат овие институции, може да се смета дека нивната набавна вредност ја одразува нивната објективна вредност. Овие вложувања се класифицираат како финансиски средства коишто се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства (продолжува)

Класификација и мерење на финансиските средства (продолжува)

Финансиски средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех

Финансиски средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех се вложувања заради нивно тргување и остварување добивки од промените во објективната вредност на овие инструменти и оние хартии од вредност коишто не ги исполнуваат критериумите на останатите две категории. Овие должнички хартии од вредност и финансиски деривати се вреднуваат по објективна пазарна вредност и промените во објективната вредност се вклучуваат во билансот на успех.

Почетно признавање

Сите финансиски средства почетно се признаваат според нивната набавна цена, односно објективната вредност на дадените средства во моментот на нивното стекнување, вклучувајќи ги и сите трошоци коишто се составен дел на ефективната каматна стапка (освен за финансиските деривати и хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех за кои сите трошоци се признаваат во билансот на успех).

Прекласификација на должничките финансиски средства од една во друга категорија е можна само доколку дојде до промена на деловниот модел за управување со средствата. Се очекува дека прекласификациите ќе претставуваат ретки случаи и ќе се направат кога промената на деловниот модел има значително влијание врз деловните операции на банката, промената е поради промена на надворешни или внатрешни фактори коишто имаат значително влијание на активностите на банката и сл.

3 Објективна вредност

За вложувањата во финансиски инструменти со кои се тргува на финансиските пазари, објективната вредност се одредува преку котираните пазарни цени. За вложувањата коишто не котираат, објективната вредност се одредува преку пазарните цени на сличните вложувања, или се заснова врз дисконтираните очекувани парични текови.

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства

Изложеноста на кредитниот ризик за финансиските средства коишто се мерат по амортизирана набавна вредност (депозити во странски банки, должнички хартии од вредност, побарувања, кредити и аванси) се оценува на редовна основа и се утврдува износ на очекувани кредитни загуби. Очекувана кредитна загуба се утврдува и за финансиските средства мерени по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства (продолжува)

За вложувањата во сопственички инструменти коишто се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка, не се врши мерење на очекуваната кредитна загуба.

Очекувана кредитна загуба преставува износ што е еднаков на разликата помеѓу договорните парични текови на финансиското средство и сегашната вредност на очекуваните парични текови на финансиското средство, дисконтирани со примена на ефективната каматна стапка утврдена при првичното признавање на средството.

На датумот на известување за финансиските средства се проценува кредитниот ризик, како и дали настанала значајна промена на кредитниот ризик од нивното почетно признавање. Врз основа на овие критериуми, средствата се класифицираат во едно од трите нивоа на кредитен ризик. За секое финансиско средство мерено по амортизирана набавна вредност или по објективна вредност преку останатата сеопфатна добивка се утврдува износ на исправка на вредноста, соодветно за нивоата на кредитен ризик во која е класифицирано средството.

Ниво 1: очекувана кредитна загуба – 12 месеци

Финансиски средства кај кои нема значително зголемување на кредитниот ризик од почетното признавање и коишто на датумот на известување имаат низок кредитен ризик, се признава очекувана кредитна загуба којашто преставува дел од загубата за целиот животен век на средствата којашто би настанала како резултат на веројатноста за настанување штетен настан во следните 12 месеци.

Ниво 2: очекувана кредитна загуба за целиот животен век на средството – нема објективни докази за оштетување (кредитни загуби)

Финансиски средства кај кои има значително зголемување на кредитниот ризик од почетното признавање, но не се кредитно оштетени се признава очекувана кредитна загуба за целиот преостанат животен век на средствата.

Ниво 3: очекувана кредитна загуба за целиот животен век на средството – има објективни докази за оштетување (кредитни загуби)

Финансиските средства се оценети како кредитно оштетени како резултат на настанување на еден или повеќе настани коишто имаат штетно влијание врз проценетите идни парични текови на средствата.

Ризик од неисполнување се смета дека настанува во случај на доцнење подолго од 90 дена и тие финансиски средства банката ги класификува во нивото 3. Овие побарувања се евидентираат на сметките за сомнителни и спорни побарувања. Исправката на вредноста се признава за сите побарувања евидентирани во сметководствената евиденција коишто произлегуваат од тоа (побарување за: главен долг, камата, казнена камата, други побарувања и слично).

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства (продолжува)

Очекувана кредитна загуба се пресметува како производ од изложеноста кон издавачот/договорната страна во случај на неисполнување на обврската, загуба којашто би се остварила во случај на неисполнување на обврската и веројатноста за неисполнување на обврската, дисконтирана со ефективната каматна стапка утврдена при првичното признавање.

И Сметководство на датумот на тргување и порамнување

Сите редовни набавки и продажби на финансиски средства се признаваат на датумот на порамнување, односно на датумот на кој средството е добиено или предадено на друго лице. Редовните набавки или продажби се набавки или продажби на финансиски средства коишто бараат испорака на средствата во даден рок, што е главно утврдено по пат на правна рамка или конвенција на пазарот.

Ј Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства коишто се чуваат за продажба и групата за отуѓување се класифицираат како такви доколку се очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку постојана употреба.

Нетековните средства (или групата за отуѓување) чувани за продажба се мерат според пониската од нивната сметководствена вредност и од објективната вредност, намалена за очекуваните трошоци за продажба. Непосредно пред почетната класификација на средството (или на групата за отуѓување) како средство чувано за продажба, сметководствената вредност на средството се мери во согласност со барањата за соодветната позиција за нетековните средства каде што тие претходно припаѓале. Народната банка не пресметува депрецијација на нетековните средства коишто се чуваат за продажба сè додека средството е класифицирано во оваа позиција или додека е дел од групата за отуѓување.

Загуба поради оштетување се признава во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството (или на групата за отуѓување) до објективната вредност намалена за трошоците за продажбата. Во случај на последователно зголемување на објективната вредност, намалена за трошоците за продажбата (ослободувањето на загубите поради оштетување), во билансот на успех се признава добивка најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради оштетување.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**К Недвижности и опрема**

Сите ставки на недвижности и опрема, освен уметничките слики, се признаваат по нивната набавна вредност намалени за акумулираната депрецијација и загубите поради оштетување. Инвестициите во тек се прикажани по набавната вредност на нивната подготовка вклучувајќи ги трошоците за трети лица. Не се пресметува депрецијација во текот на инвестицијата. По завршувањето на изведбата, сите акумулирани трошоци се префрлаат на соодветните недвижности и опрема и се предмет на соодветната стапка на депрецијација. Добивките и загубите при расходувањето на недвижностите и опремата се прикажуваат во билансот на успех.

Уметничките слики се признаваат по нивната објективна вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во останатата сеопфатна добивка во ревалоризационите резерви за уметнички дела.

Депрецијација се пресметува со примена на праволинискиот метод, врз основа на проценетиот корисен век на имотот и опремата, како што е прикажано подолу:

	2019 година	2018 година
Градежни објекти	5 до 50 години	5 до 50 години
Опрема	3 до 10 години	3 до 10 години
Транспортни средства	5 до 6 години	5 до 6 години
Канцелариски мебел	5 до 10 години	5 до 10 години

Корисниот век на употреба на недвижностите и опремата се ревидира и се приспособува најмалку еднаш годишно, односно доколку се оцени како неопходно и се применува перспективно. Земјиштето, уметничките слики, нумизматичките монети и библиотечниот фонд не се предмет на депрецијација.

Л Нематеријални средства

Нематеријалните средства се состојат од компјутерски софтвер и лиценци. Средствата се прикажани по нивната набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и загубите поради оштетување. Се амортизираат според праволинискиот метод за проценетиот животен век, којшто изнесува од две до пет години.

Љ Наеми (средства со право на користење (средства примени под наем) и обврски за наеми)

Средствата со право на користење – средства примени под наем, почетно се признаваат по нивната набавна вредност на датумот на започнување на важност на договорот за наем, којашто е еднаква на почетната вредност на обврските за наем, зголемена за плаќањата за наем направени пред или на денот на започнување на важноста на договорот за наем и какви било директно зависни трошоци на договорот за наем. Последователно, средствата со право на користење се мерат по почетната сметководствена вредност намалена за акумулираната депрецијација/амортизација и оштетување и се прилагодуваат за одредени усогласувања на обврската за наем.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Љ Наеми (средства со право на користење (средства примени под наем) и обврски за наеми) (продолжува)**

Обврските за наем почетно се признаваат по сегашната вредност на идните плаќања за наем, дисконтирани со користење на договорната стапка на наем. Доколку таа не е утврдена во договорот, се употребува инкрементална стапка којашто се определува врз основа на каматната стапка на годишно ниво што преовладува на пазарот на долгорочни хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија, со рочност еднаква или најблиска до договорениот период на наемот. Последователно, обврската за наем се зголемува за трошоците за камата на наемот, се намалува за извршените исплати на обврската за наем и се прилагодува при повторна проценка на износот што се очекува да се плати или при промена на идните плаќања на наемот.

За средствата со право на користење (средства примени под наем) се пресметува депрецијација/амортизација со примена на праволинискиот метод, врз основа на договорното времетраење на користење на средството примено под наем, при што ефектите се признаваат во билансот на успех. Ефектите од трошоците за камата на обврската за наем се признаваат во билансот на успех при што трошокот се распределува низ целокупниот период на траење на наемот.

За средствата примени под наем, со рок на користење од 12 месеци или пократок и за наеми со ниска вредност, исплатите на обврските за наем се признаваат како оперативен трошок во билансот на успех за периодот на траење на наемот.

М Загуби поради оштетување на нефинансиските средства

Средствата коишто имаат неограничен животен век не се предмет на депрецијација и на амортизација и се тестираат за оштетување на годишна основа. Средствата коишто се предмет на депрецијација и амортизација се ревидираат на секој датум на известување со цел да се определи дали постојат објективни докази за оштетување. Доколку постојат вакви докази, се проценува надоместливата вредност на средствата. Загубата поради оштетување е еднаква на износот за кој книговодствената вредност на средството ја надминува неговата надоместлива вредност. Надоместливата вредност е поголемиот износ помеѓу објективната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и вредноста на средството во употреба. При оцена на оштетувањето на средствата, тие се групирани од најниско ниво според способноста да создаваат парични текови (единици за создавање парични текови). Сите нефинансиски средства, освен гудвилот, за кои била призната загуба поради оштетување, се предмет на анализа за да се утврди дали постои можност за анулирање на загубата поради оштетување на датумот на известувањето.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Н Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали вклучуваат пригодни ковани пари и ковани пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари не се платежно средство и вообичаено содржат уметничка или колекционерска вредност и следствено, се продаваат по цена повисока од вредноста на металот од кој се изработени. Народната банка произведува пригодни ковани пари за одбележување значајни настани, врз основа на одлука на Владата. Пригодните ковани пари се вреднуваат по нивната продажна цена, донесена од Советот на Народната банка.

Кованите пари за колекционерски цели се законско средство за плаќање во Република Северна Македонија и вообичаено содржат уметничка и колекционерска вредност. Кованите пари за колекционерски цели почетно се мерат според пониската од нивната набавна вредност и нето продажната вредност.

Приходите од продажбата на кованите пари од благородни метали се признаваат доколку е веројатно дека Народната банка ќе има идна економска корист од нив и доколку оваа корист може веродостојно да се измери.

Њ Доверителски активности

Народната банка има улога на доверител во доверителски активности коишто се јавуваат како резултат на чување или пласирање средства во име и за сметка на државата. Средствата и обврските од овие активности се прикажани на нето-основа.

О Банкноти и ковани пари во оптек

Банкнотите и кованите пари во оптек емитирани од страна на Народната банка се прикажани во Извештајот за финансиската состојба како обврска во корист на имателот, изразена во номинална вредност. Кога банкнотите и кованите пари се повлекуваат од оптек, се зголемува обврската за депозитни пари, а се намалува обврската во корист на имателот за готови пари.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**П Краткорочни хартии од вредност**

Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи) се издаваат исклучиво во домашна валута со период на достасување од 28/35 дена. Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи), издадени од страна на Народната банка за остварување на целите на монетарната политика, се евидентираат според дисконтираната вредност, одразувајќи ги износите што ги платиле банките за да ги добијат. Каматата се пресметува и се евидентира како што достасува. Благајничките записи на Народната банка првично се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се мерат по амортизираната набавна вредност.

Р Депозити

Депозитите се признаваат почетно по нивната објективна вредност. Депозитите се мерат последователно по амортизираната набавна вредност. Во депозитите се вклучени: депозитите на банките, расположливите депозити на банките, задолжителната резерва на банките во девизи и задолжителната резерва на штедилниците во денари, други депозити на банките и штедилниците, депозитите на државата, ограничените депозити и останатите депозити.

С Посебни резерви

Посебните резерви се признаваат кога Народната банка има сегашна правна или конструктивна обврска, којашто е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се намири таа обврска и постои можност за проценување на износот на обврската.

Т Заеми

Заемот се признава кога ќе настане, според објективната вредност, нето од трансакциските трошоци. Последователно по првичното признавање, каматонските заеми се мерат по амортизираната набавна вредност. Доколку долгот се намири пред неговото достасување, која било разлика помеѓу отплатениот износ и сметководствената вредност се прикажува во билансот на успех.

Ќ Признавање на приходите и расходите*Приходи и расходи од камати*

Приходите и расходите од камати се прикажани во билансот на успех за сите каматонски инструменти, освен за каматата од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех, на пресметковна основа, со користење на методот на ефективна каматна стапка.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ќ Признавање на приходите и расходите (продолжува)

Приходи од дивиденди

Дивидендите коишто произлегуваат од сопственичките вложувања класификувани како финансиски средства по објективна вредност преку останатата сеопфатна добивка се признаваат во билансот на успех кога ќе се утврди правото да се прими плаќањето.

Провизии и останати приходи и расходи

Приходите од провизии и надоместоци и другите видови приходи се признаваат на пресметковна основа.

Расходите од провизии и надоместоци и други видови расходи се признаваат на пресметковна основа.

Нето-приходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти

Нето-приходите од хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех ги вклучуваат пресметаните камати од купонски хартии од вредност, реализираните добивки и загуби како резултат на продажби и нереализираните позитивни и негативни промени во објективната вредност на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех (по принципот „хартија по хартија“). Добивките и загубите од промената на објективната вредност на трансакциите со дериватни финансиски инструменти се признаваат во билансот на успех.

У Нереализирани курсни и ценовни промени

Нереализираните курсни и ценовни промени се резултат на усогласувањето на вредноста на средствата и обврските деноминирани во странска валута со вредноста на курсот на денарот и промените во пазарната цена на денот на известувањето.

Ф Користи за вработените

Придонес за пензиско осигурување – план за дефинирани придонеси

Обврските за дефинирани придонеси за пензиско осигурување во пензискиот систем на Република Северна Македонија се признаваат како трошок во билансот на успех за периодот кога настанува обврската.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ф Користи за вработените (продолжува)

Други долгорочни користи за вработените

Другите долгорочни користи за вработените ги опфаќаат отпремнината при заминување во пензија и правото на јубилејни награди на вработените коишто работеле кај работодавачот 10, 20, 30, односно 40 години. Овие користи се во согласност со Законот за работни односи и со Колективниот договор на Народната банка.

Обврската за долгорочни користи за вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, е еднаква на износот на идните користи коишто ги остваруваат вработените врз основа на нивниот труд во тековниот и во минатите периоди, дисконтиран до неговата сегашна вредност со примена на пондерирана каматна стапка на издадените обврзници од државата во тековната финансиска година.

Х Даноци

Согласно со важечките законски прописи за данокот на добивка, Народната банка е ослободена од данок на добивка.

Согласно со важечките законски прописи за даноците на имот, Народната банка е ослободена од плаќање данок на имот.

Народната банка има обврска да пресметува задржан данок на доход за услугите примени од странски правни лица согласно со измените на Законот за данок на добивка од 31 декември 2005 година.

Ц Известување по сегменти

Активностите на Народната банка формираат еден оперативен сегмент и се извршуваат на едно географско подрачје, Република Северна Македонија. Народната банка има значителен износ на финансиски средства и финансиски обврски како дел од активностите за управување со девизните резерви и операциите на домашниот пазар. Овие активности не формираат поодделни оперативни сегменти.

3. Управување со финансискиот ризик

Извештајот за финансиската состојба на Народната банка главно се состои од финансиски инструменти. Овие инструменти ја изложуваат Народната банка на финансиски ризици, вклучувајќи го кредитниот ризик, пазарниот ризик (ризикот од курсни разлики и ризикот од каматните стапки) и ризикот на ликвидност.

А Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од неисполнување на обврските на договорната страна, намалување на вредноста на финансиските средства како резултат на намалување на кредитниот рејтинг на договорната финансиска институција или комерцијална банка каде што се чуваат девизните резерви и останатите финансиски средства, или на издавачот на инструментот во кој се пласираат девизните резерви, како и ризикот од зголемување на распонот на приносите помеѓу најбезбедните државни хартии од вредност и останатите инструменти.

Девизните средства се пласираат во инструменти издадени или гарантирани од држави или државни субјекти, регионални и локални влади, меѓународни финансиски институции и мултилатерални развојни банки, деловни банки и финансиски институции, со долгорочен кредитен рејтинг од најмалку БББ-/Баа3 или истоветен, доделен од меѓународно признати агенции за кредитен рејтинг („Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич“). Доколку оценките за кредитен рејтинг се разликуваат, се користи композитен рејтинг (пондериран просечен рејтинг).

Народната банка управува со кредитниот ризик преку диверзификација на вложувањата. Во однос на ова, се утврдени квантитативни лимити за вложувањата по индивидуални земји и финансиски институции. Покрај ова, се определува и максимален износ на пласираните средства во видови хартии од вредност и во поединечните емисии на хартии од вредност.

Следењето на изложеноста на девизните средства на кредитниот ризик се врши на дневна основа.

Договорните страни на Народната банка се поделени врз основа на рејтинг-скала, којашто е прикажана подолу. Целта на рејтинг-скалата е да ги класификува договорните страни и издавачите на обврзници според кредитната способност. Кредитната способност на договорните страни и издавачите на обврзници се темели врз основа на долгорочен рејтинг утврден од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Долгорочните кредитни рејтинзи на странските банки се процени и мислења за способноста на банката за ажурна отплата на депозитните обврски во странска и/или домашна валута. Кредитните рејтинзи на издавачите се процени и мислења за способноста на издавачите за исполнување на финансиските обврски и договори.

Од 1 јануари 2018 година стандардот МСФИ 9 ја наметна потребата Народната банка да утврдува износ на очекувана кредитна загуба врз основа на проценета веројатност, како разлика меѓу паричните текови коишто настануваат според условите на договорот на финансискиот инструмент и од паричните текови коишто Народната банка очекува да ги наплати.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**А Кредитен ризик (продолжува)**

Очекуваната кредитна загуба се мери според ризикот за ненаплата, во зависност од тоа дали кредитниот ризик на издавачот/договорната страна е значително зголемен од првичното признавање на изложеноста. Исправката на вредноста за изложеностите кај кои не е значително зголемен кредитниот ризик (ниво 1) е врз основа на очекувана кредитна загуба за 12 месеци. Исправката на вредноста за оние изложености коишто претрпеле значително зголемување на кредитниот ризик (ниво 2 и ниво 3) е врз основа на очекувана кредитна загуба за целиот животен век на инструментот. Значително зголемување на кредитниот ризик се смета дека настанало доколку инструментот, издавачот или договорната страна мигрираат од инвестициски во неинвестициски кредитен рејтинг. Финансиските инструменти чишто парични текови доцнат од 30 до 90 дена, исто така мигрираат во ниво 2 и ниво 3, соодветно, во зависност од доцнењето, освен доколку доцнењето не е врз основа на оперативни причини.

Пресметката на очекуваната кредитна загуба се врши врз основа на изложеноста кон издавачот/договорната страна, проценетата загуба во случај на неисполнување на договорната обврска и веројатноста за неисполнување во определен временски период, прилагодена за очекуваните макроекономски сценарија. Притоа, процентот на загубата е условен од приоритетот на побарувањата (приоритетни или субординирани), а веројатноста за неисполнување произлегува од историските податоци за промена на кредитните рејтинзи, коишто ги објавуваат меѓународно признати агенции за кредитен рејтинг. Прилагодувањата се применуваат на веројатноста за неисполнување врз основа на линеарна регресија на показателот за стабилност на финансискиот систем, мерен преку стапката на нефункционални банкарски заеми, како коефициенти за економско прилагодување на повеќе макроекономски показатели.

Споредбена рејтинг-скала	Долгорочен кредитен рејтинг
Инвестициска оцена	AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, BBB+, BBB, BBB-
Неинвестициска оцена	BB+, BB, BB-, B+, B, B-, или понизок

Големината и изложеноста на Народната банка на кредитен ризик е претставена во Извештајот за финансиската состојба и во белешките кон Извештајот за финансиската состојба коишто ги опишуваат финансиските средства. Изложеноста по кредитен рејтинг е претставена според просечниот кредитен рејтинг на финансиските средства, добиен од оценките доделени од меѓународно признатите агенции за кредитен рејтинг „Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич“. Овој начин на претставување е соодветен со пристапот при утврдувањето и дневното следење на изложеноста на кредитниот ризик при управувањето со девизните резерви, а е пропишан со Правилата за управување и инвестирање на девизните резерви, донесени од гувернерот.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Следнава табела ја прикажува структурата на финансиските средства:

СРЕДСТВА	2019	2018
Депозити во странска валута		
- Тековни сметки	21.950.219	18.844.333
- Орочени депозити	4.986.497	4.981.327
Странски хартии од вредност	154.932.221	136.944.576
Златни депозити	18.533.680	15.219.192
Специјални права на влечење	171.857	217.871
Побарувања од државата за односите со ММФ	4.990.485	4.899.081
Хартии од вредност на државата	1.031.338	1.000.024
Побарувања од банките	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	159.226	162.794
На 31 декември	206.771.435	182.285.110

Анализата на структурата на финансиските инструменти во Народната банка, укажува дека нема значајни измени во однос на 2018 година. Исправката на вредноста за изложеностите на финансиските инструменти се движи во рамките на ниво 1 при што нема движење од едно во друго ниво на изложеност на ризик.

Управувањето со кредитниот ризик се врши со определување финансиска институција – комерцијална банка или издавач на хартии од вредност и определување квантитативни лимити врз основа на критериумите утврдени од страна на Советот и гувернерот на Народната банка.

Во следната табела е прикажана анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2019 година, коишто не се достасани и се коригирани за исправката на вредноста (за инструментите мерени по амортизирана набавна вредност), анализирани според просечниот кредитен рејтинг на финансиските средства, добиен од оценките доделени од меѓународно признатите агенции за кредитен рејтинг „Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич“:

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**А Кредитен ризик (продолжува)**

Рејтинг	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Златни депозити	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето и останати средства	Вкупно
AAA	13.498.770	-	28.119.094	-	-	-	-	-	41.617.864
AA+	1.843.799	-	25.602.885	-	-	-	-	-	27.446.684
AA	1.188.003	-	15.406.401	1.286.356	-	-	-	-	17.880.760
AA-	2.774.607	827.121	18.877.714	10.949.125	-	-	-	-	33.428.567
A+	23.563	851.828	20.834.878	6.283.921	-	-	-	-	27.994.190
A	7.187	3.307.548	13.731.899	-	-	-	-	-	17.046.634
A-	1.104	-	16.561.206	-	-	-	-	-	16.562.310
МИ ¹	2.010	-	40.880	14.278	171.857	-	-	-	229.025
БББ+	9.244	-	-	-	-	-	-	-	9.244
БББ	2.601.932	-	15.757.264	-	-	-	-	-	18.359.196
ББ ²	-	-	-	-	-	6.021.823	-	-	6.021.823
Нерангирани ³	-	-	-	-	-	-	15.912	159.226	175.138
Вкупно	21.950.219	4.986.497	154.932.221	18.533.680	171.857	6.021.823	15.912	159.226	206.771.435

Финансиските средства коишто се коригирани поединечно за исправката на вредноста на 31 декември 2019 година, се прикажани во категориите „Орочени депозити“ (белешка 16), „Странски хартии од вредност“ (белешка 17), „Други побарувања“ (белешка 25) и „Побарувања од работењето“ (белешка 29).

Следнава табела ја прикажува анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2018 година коишто не се достасани и се коригирани за исправката на вредноста (за инструментите мерени по амортизирана набавна вредност), анализирани според просечниот кредитен рејтинг на финансиските средства, добиен од оценките доделени од меѓународно признатите агенции за кредитен рејтинг „Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич“:

¹ Меѓународни институции

² Рејтинг на Република Северна Македонија

³ Клиенти во земјата кои немаат кредитен рејтинг според меѓународно признатите агенции за кредитен рејтинг „Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич“

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Рејтинг	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Златни депозити	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето и останати средства	Вкупно
AAA	14.307.009	-	20.024.805	-	-	-	-	-	34.331.814
AA+	-	-	21.954.690	-	-	-	-	-	21.954.690
AA	1.179.581	-	16.514.813	1.058.173	-	-	-	-	18.752.567
AA-	934.075	368.949	13.567.149	-	-	-	-	-	14.870.173
A+	12.370	-	15.510.065	14.149.280	-	-	-	-	29.671.715
A	47.367	4.612.378	12.872.517	-	-	-	-	-	17.532.262
A-	8.096	-	20.256.073	-	-	-	-	-	20.264.169
МИ ⁴	2.001	-	40.131	11.739	217.871	-	-	-	271.742
БББ	2.353.834	-	15.610.829	-	-	-	-	-	17.964.663
БББ-	-	-	593.504	-	-	-	-	-	593.504
ББ ⁻⁵	-	-	-	-	-	5.899.105	-	-	5.899.105
Нерангирани ⁶	-	-	-	-	-	-	15.912	162.794	178.706
Вкупно	18.844.333	4.981.327	136.944.576	15.219.192	217.871	5.899.105	15.912	162.794	182.285.110

Финансиските средства коишто се коригирани поединечно за исправката на вредноста со состојба на 31 декември 2018, се прикажани во категориите „Орочени депозити“ (белешка 16), „Странски хартии од вредност“ (белешка 17), „Други побарувања“ (белешка 25) и „Побарувања од работењето“ (белешка 29).

Концентрација на ризиците на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик

Табелата што следи ја прикажува кредитната изложеност на средствата на Народната банка по сметководствената вредност, класификувана според географски региони на 31 декември 2019 година. За потребите на оваа табела, Народната банка ја класификува изложеноста на региони според земјата од којашто доаѓаат договорните страни:

⁴ Меѓународни институции

⁵ Рејтинг на Република Северна Македонија

⁶ Клиенти во земјата кои немаат кредитен рејтинг според меѓународно признатите агенции за кредитен рејтинг „Стандард и Пурс“, „Мудис“ и/или „Фич

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****А Кредитен ризик (продолжува)****Концентрација на ризиците на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик (продолжува)**

	Земји членки на ЕУ	Европски земји коишто не се членки на ЕУ	Република Северна Македонија	Останати земји членки на ОЕЦД	Останати земји	Вкупно
Тековни сметки	16.580.366	103.295	-	2.499.253	2.767.305	21.950.219
Орочени депозити	4.159.376	-	-	-	827.121	4.986.497
Странски хартии од вредност	128.869.685	3.816.545	-	10.190.400	12.055.591	154.932.221
Златни депозити	15.997.794	14.279	-	2.521.607	-	18.533.680
Специјални права на влечење	-	-	-	171.857	-	171.857
Побарувања од државата	-	-	6.021.823	-	-	6.021.823
Побарувања од банките	-	-	15.912	-	-	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	159.226	-	-	159.226
31 декември 2019	165.607.221	3.934.119	6.196.961	15.383.117	15.650.017	206.771.435
31 декември 2018	133.847.753	2.501.323	6.077.811	19.598.425	20.259.798	182.285.110

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Б Пазарен ризик**

Народната банка ги следи и управува и со валутниот и со каматниот ризик, како основни пазарни ризици. Основната цел на Народната банка при управувањето со пазарните ризици е објаснета во белешката бр. 1. Валутниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските инструменти во странска валута поради промена на интервалутните односи на валутите. Каматниот ризик претставува ризик од намалување на пазарната вредност на финансиските инструменти заради неповолни движења на каматните стапки. Управувањето со пазарниот ризик се врши со утврдување на приспособено времетраење за портфолијата коешто се следи на дневна основа. Дополнително, пазарниот ризик се контролира и преку утврдување буџет за ризик, со којшто се дефинира прифатливото ниво за каматен ризик на девизните резерви.

За да го измери ефектот на пазарните ризици врз вредноста на девизните резерви, Народната банка го применува концептот на „вредност изложена на ризик“ – ВАР (Value at Risk или VAR). ВАР претставува статистичка методологија којашто ја проценува максималната промена на вредноста на девизните резерви поради промени на цените на финансиските инструменти и промена на девизниот курс и со одредено ниво на доверба за одреден временски период. Народната банка, при пресметката на ВАР, го користи нивото на доверба од 95% за временски период од една година⁷ и 99% за временски интервал од десет дена⁸.

Во декември 2019 година, изложеноста на девизните резерви со кои управува Народната банка (вредност изложена на ризик со ниво на доверба од 99% за временски интервал од десет дена), во поглед на флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви во однос на еврото изнесува 1.037.795 илјади МКД (16.874.721 евро), или 0,5% од девизните резерви. Притоа, ВАР од промената на девизниот курс за истиот период (на диверзифицирана основа, со вклучена промена на цената на златото) изнесува 903.890 илјади МКД (14.697.409 евра), а ВАР од промената на цените на инструментите во кои се инвестирани девизните резерви изнесува 133.905 илјади МКД (2.177.312 евра).

	31 декември 2019	31 декември 2018
Валутен ризик	903.890	605.382
Каматен ризик	133.905	125.079
Вкупно ВАР	1.037.795	730.461

⁷ За интерна процена на поставениот буџет за ризик

⁸ Согласно со препораките од Базелската спогодба од 1999 година

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

В Ризик од курсни разлики

Ризикот од курсни разлики претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските средства и обврски како резултат на флукуациите на девизните курсеви на валутите и на монетарното злато.

Валутната структура на девизните резерви е условена од валутната структура на интервенциите за поддршка на курсот на денарот во однос на еврото, валутната структура на обврските на Народната банка и на државата кон странство, надворешнотрговската размена и од други ликвидносни потреби. Следствено, еврото е најзастапено во валутната структура на девизните резерви. Изложеноста на активен валутен ризик (што произлегува од отстапувањето од основната валутна структура) е ограничено со нивото на ревалоризациони резерви од курсни разлики. Имајќи го предвид „де факто“ фиксниот девизен курс на денарот во однос на еврото, изложеноста кон валутниот ризик на Народната банка во однос на еврото е минимална, за разлика од останатите валути, каде што изложеноста е присутна заради нивното флукуирање кон еврото, а со тоа и кон денарот.

Во табелите подолу се вклучени финансиските средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31 декември 2019 година, односно 31 декември 2018 година, анализирани по валути.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2019 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Ефективни странски пари	21.476	17.897	-	13.069	-	52.442
Депозити во странска валута	19.335.669	7.465.296	-	135.751	-	26.936.716
Странски хартии од вредност	149.403.531	5.487.810	40.880	-	-	154.932.221
Злато	-	18.567.450	-	-	-	18.567.450
Специјални права на влечење	-	-	171.857	-	-	171.857
Побарувања од државата	-	-	4.990.485	-	1.031.338	6.021.823
Членство кај ММФ	-	-	10.748.642	-	-	10.748.642
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	7.702	2	6.488	11.312	133.722	159.226
Вкупно средства	168.768.378	31.538.455	15.958.352	160.132	1.180.972	217.606.289
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	43.334.119	43.334.119
Депозити на банки	2.591.348	-	-	-	62.478.861	65.070.209
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	16.352.971	-	-	-	19.942	16.372.913
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	24.745.813	24.745.813
Депозити на државата	13.587.793	20.646	-	5.088	23.673.550	37.287.077
Ограничени депозити	187.334	73.070	-	-	-	260.404
Обврски кон ММФ	-	-	15.739.127	-	-	15.739.127
Останати депозити	-	-	-	-	2.249.892	2.249.892
Останати обврски	249.689	17.111	6.488	32.064	256.065	561.417
Вкупно обврски	32.969.135	110.827	15.745.615	37.152	156.758.242	205.620.971
Нето финансиска состојба	135.799.243	31.427.628	212.737	122.980	(155.577.270)	11.985.318

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2018 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Ефективни странски пари	91.423	29.051	-	12.400	-	132.874
Депозити во странска валута	18.509.140	5.272.635	-	43.885	-	23.825.660
Странски хартии од вредност	130.275.843	6.628.602	40.131	-	-	136.944.576
Злато	-	15.246.957	-	-	-	15.246.957
Специјални права на влечење	-	-	217.871	-	-	217.871
Побарувања од државата	-	-	4.899.081	-	1.000.024	5.899.105
Членство кај ММФ	-	-	10.279.290	-	-	10.279.290
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	278	4	8.789	10.968	142.755	162.794
Вкупно средства	148.876.684	27.177.249	15.445.162	67.253	1.158.691	192.725.039
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	39.835.161	39.835.161
Депозити на банки	961.473	-	-	-	42.239.066	43.200.539
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	15.628.817	-	-	-	20.233	15.649.050
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	24.972.267	24.972.267
Депозити на државата	19.791.595	77.955	-	28.227	22.283.839	42.181.616
Ограничени депозити	175.685	82.336	-	-	-	258.021
Обврски кон ММФ	-	-	15.178.371	-	-	15.178.371
Останати депозити	-	-	-	-	2.073.406	2.073.406
Останати обврски	264.690	17.121	8.789	37.049	243.608	571.257
Вкупно обврски	36.822.260	177.412	15.187.160	65.276	131.667.580	183.919.688
Нето финансиска состојба	112.054.424	26.999.837	258.002	1.977	(130.508.889)	8.805.351

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Каматен ризик

Народната банка е изложена на каматниот ризик како резултат на неусогласеноста на каматната структура на финансиските средства и обврски.

Основната цел на Народната банка, постигнувањето и одржувањето на ценовната стабилност, ѝ дава дискрециско право при водењето на монетарната политика да ги определува каматните стапки на монетарните инструменти. Од друга страна, пак, Народната банка е изложена на каматен ризик при управувањето со девизните резерви, исклучиво поради влијанието на надворешните промени на финансиските пазари.

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промените на каматните стапки, заснована врз моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2019 година, односно 31 декември 2018 е прикажана во табелите подолу. Табелите ги вклучуваат финансиските инструменти на Народната банка по нивната сегашна вредност, категоризирани според пораниот датум од датумот на преоцена или датумот на достасување.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Каматен ризик (продолжува)

Состојба на 31.12.2019 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки					Некаматоносни ставки	Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години		
Ефективни странски пари	-	-	-	-	-	52.442	52.442
Депозити во странска валута	24.452.396	2.472.810	-	-	-	11.510	26.936.716
Странски хартии од вредност	-	1.668.515	99.017.818	8.952.432	15.558.938	29.734.518	154.932.221
Злато	12.153.649	-	5.073.607	-	-	1.340.194	18.567.450
Специјални права на влечење	171.857	-	-	-	-	-	171.857
Побарувања од државата	-	-	1.031.338	-	-	4.990.485	6.021.823
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-	10.748.642	10.748.642
Побарувања од банките	-	15.912	-	-	-	-	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-	159.226	159.226
Вкупно средства	36.777.902	4.157.237	105.122.763	8.952.432	15.558.938	47.037.017	217.606.289
ОБВРСКИ							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	43.334.119	43.334.119
Депозити на банки	32.190.348	-	-	-	-	32.879.861	65.070.209
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	16.352.971	-	-	-	-	19.942	16.372.913
Благајнички записи на Народната банка	24.714.930	-	-	-	-	30.883	24.745.813
Депозити на државата	6.000.000	-	-	-	-	31.287.077	37.287.077
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	260.404	260.404
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-	15.739.127	15.739.127
Останати депозити	-	-	-	-	-	2.249.892	2.249.892
Останати обврски	-	-	-	-	-	561.417	561.417
Вкупно обврски	79.258.249	-	-	-	-	126.362.722	205.620.971
Вкупно каматен ризик	(42.480.347)	4.157.237	105.122.763	8.952.432	15.558.938	(79.325.705)	11.985.318

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)
3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)
Г Каматен ризик (продолжува)

Состојба на 31.12.2018 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки						Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Некаматоносни ставки	
Ефективни странски пари	-	-	-	-	-	132.874	132.874
Депозити во странска валута	19.202.132	-	4.611.792	-	-	11.736	23.825.660
Странски хартии од вредност	805.830	376.188	77.072.267	14.613.920	17.696.561	26.379.810	136.944.576
Злато	2.752.786	10.360.758	1.033.522	-	-	1.099.891	15.246.957
Специјални права на влечење	217.871	-	-	-	-	-	217.871
Побарувања од државата	-	-	-	1.000.024	-	4.899.081	5.899.105
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-	10.279.290	10.279.290
Побарувања од банките	-	-	-	15.912	-	-	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-	162.794	162.794
Вкупно средства	22.978.619	10.736.946	82.717.581	15.629.856	17.696.561	42.965.476	192.725.039
ОБВРСКИ							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	39.835.161	39.835.161
Депозити на банки	15.137.473	-	-	-	-	28.063.066	43.200.539
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	15.628.817	-	-	-	-	20.233	15.649.050
Благајнички записи на Народната банка	24.939.375	-	-	-	-	32.892	24.972.267
Депозити на државата	6.000.000	-	-	-	-	36.181.616	42.181.616
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	258.021	258.021
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-	15.178.371	15.178.371
Останати депозити	-	-	-	-	-	2.073.406	2.073.406
Останати обврски	-	-	-	-	-	571.257	571.257
Вкупно обврски	61.705.665	-	-	-	-	122.214.023	183.919.688
Вкупно каматен ризик	(38.727.046)	10.736.946	82.717.581	15.629.856	17.696.561	(79.248.547)	8.805.351

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Д Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност е ризик од недостаток на ликвидни средства за непречено одвивање на функциите на Народната банка. Основната цел на Народната банка при управувањето со ризикот на ликвидност е објаснета во белешката 1.

Одржување на ликвидноста се обезбедува со пласирање на девизните средства на тековни сметки во странство, во краткорочни депозити и во должнички хартии од вредност за коишто постои длабок и ликвиден секундарен пазар. Народната банка управува со ризикот на ликвидност со определување и одржување ликвидни средства на нивоа соодветни за спроведување на монетарната и девизната политика, вршење на навремени и редовни исплати на надворешен долг и тековни и/или капитални расходи со девизна компонента за сметка на државата, како и задоволување на трансакциски потреби при управувањето со девизните резерви. Притоа, согласно со Политиката и Правилата за управување и инвестирање на девизните резерви, управувањето со ликвидносниот ризик е усогласено со најдобрите глобални практики. Следствено, со цел да се оптимизира управувањето со девизните резерви, притоа земајќи ги предвид различните обврски и намени на девизните резерви во различни временски периоди, девизните резерви се распределени во поодделни портфолија: работен капитал (оперативно портфолио), ликвидносно и инвестициско портфолио. Оперативното портфолио обезбедува ликвидни средства за реализирање на готовинските текови во период од еден месец, а нивото на ликвидносното портфолио се определува динамички, во износ на минималното ниво на оперативното портфолио за следните 12 месеци. Вредноста на оперативното и ликвидносното портфолио се предвидува најмалку еднаш годишно, а периодично се преиспитува врз основа на проекцијата на ликвидносните потреби, очекуваните девизни потреби на земјата на среден рок и процената на ранливоста на билансот на плаќање. Максималниот рок на достасување на депозитите во оперативното портфолио е две недели, додека за должничките хартии од вредност максималниот преостанат рок до достасување е до еден месец. Приспособеното времетраење на ликвидносното портфолио е пониско во однос на инвестициското портфолио и се определува во зависност од пазарните услови и прифатливото ниво на каматен ризик. Достапноста на девизната ликвидност не е ограничена на оперативното и ликвидносното портфолио, во услови кога и инвестирањето во должнички хартии од вредност во рамки на инвестициското портфолио обезбедува доволна ликвидност преку можност за нивна брза конверзија во парични девизни средства.

Во врска со обврските во домашна валута, Народната банка не е изложена на овој ризик заради нејзиниот карактер на централна банка.

Табелата подолу ги претставува паричните одливи на Народната банка на недериватните финансиски обврски и средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност според преостанатата договорна достасаност на датумот на Извештајот за финансиската состојба. Износите коишто се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови за финансиските обврски и очекуваните датуми на достасување за финансиските средства.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Д Ризик на ликвидност (продолжува)

31 декември 2019	До 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	43.334.119	-	-	-	-	43.334.119
Депозити на банки	40.817.631	-	24.252.578	-	-	65.070.209
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	(5.021)	-	16.377.934	-	-	16.372.913
Благајнички записи на Народната банка	24.745.813	-	-	-	-	24.745.813
Депозити на државата	37.287.077	-	-	-	-	37.287.077
Ограничени депозити	199.241	18.701	42.462	-	-	260.404
Обврски кон ММФ	15.739.127	-	-	-	-	15.739.127
Останати депозити	2.249.892	-	-	-	-	2.249.892
Останати обврски	497.756	28.328	35.333	-	-	561.417
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	164.865.635	47.029	40.708.307	-	-	205.620.971
Средства што се чуваат за управување со ризикот на (ликвидност (датуми на очекувано достасување))						
	182.400.582	1.707.880	8.733.117	9.039.469	15.725.241	217.606.289
31 декември 2018						
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	39.835.161	-	-	-	-	39.835.161
Депозити на банки	20.940.332	-	22.260.207	-	-	43.200.539
Задолжителни резерви на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	(3.656)	-	15.652.706	-	-	15.649.050
Благајнички записи на Народната банка	24.972.267	-	-	-	-	24.972.267
Депозити на државата	42.181.616	-	-	-	-	42.181.616
Ограничени депозити	238.859	12.022	7.140	-	-	258.021
Обврски кон ММФ	15.178.371	-	-	-	-	15.178.371
Останати депозити	2.073.406	-	-	-	-	2.073.406
Останати обврски	510.386	25.022	35.849	-	-	571.257
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	145.926.742	37.044	37.955.902	-	-	183.919.688
Средства што се чуваат за управување со ризикот на (ликвидност (датуми на очекувано достасување))						
	148.660.664	993.076	9.435.363	15.759.970	17.875.966	192.725.039

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски**

Објективната вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска намирена под нормални комерцијални услови помеѓу заинтересираните страни на датумот на известување.

Разликите помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски коишто не се евидентирани според објективната вредност групирани според класи на финансиски инструменти се прикажани подолу:

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2019	2018	2019	2018
Финансиски средства				
<i>Вреднувани по амортизирана набавна вредност</i>				
Ефективни странски пари	52.442	132.874	52.442	132.874
Депозити во странска валута	26.936.716	23.825.660	26.936.716	23.825.660
Специјални права на влечење	171.857	217.871	171.857	217.871
Побарувања од државата за односите со ММФ	4.990.485	4.899.081	4.990.485	4.899.081
Членство кај ММФ	10.748.642	10.279.290	10.748.642	10.279.290
Побарувања од банките	15.912	15.912	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	159.226	162.794	159.226	162.794
Странски должнички хартии од вредност	32.016.260	39.208.472	32.575.935	39.138.535
Хартии од вредност на државата	1.031.338	1.000.024	1.031.338	1.000.024
	76.122.878	79.741.978	76.682.553	79.672.041
<i>Вреднувани по објективна вредност преку извештајот за сеопфатна добивка</i>				
Странски сопственички хартии од вредност	40.880	40.131	40.880	40.131
	40.880	40.131	40.880	40.131

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2019	2018	2019	2018
Финансиски обврски				
<i>Вреднувани по амортизирана набавна вредност</i>				
Готови пари во оптек	43.334.119	39.835.161	43.334.119	39.835.161
Депозити на банки	65.070.209	43.200.539	65.070.209	43.200.539
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	16.372.913	15.649.050	16.372.913	15.649.050
Благајнички записи на Народната банка	24.745.813	24.972.267	24.745.813	24.972.267
Денарски депозити на државата	23.673.549	22.283.839	23.673.549	22.283.839
Девизни депозити на државата	13.613.528	19.897.777	13.613.528	19.897.777
Обврски кон ММФ	15.739.127	15.178.371	15.739.127	15.178.371
Останати и ограничени депозити	2.510.296	2.331.427	2.510.296	2.331.427
Останати обврски	561.417	571.257	561.417	571.257
	205.620.971	183.919.688	205.620.971	183.919.688

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Финансиски средства

Објективната вредност на ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, членството кај ММФ и на побарувањата коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност е приближна на сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Кредитите дадени на банките се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност, нето од исправката на вредноста. Овие кредити се одобрени со иста каматна стапка и нема други слични кредити со слични карактеристики. Поради тоа, објективната вредност е приближна на нивната сметководствена вредност.

Објективната вредност на странските хартии од вредност по амортизирана набавна вредност се одредува врз основа на нивната котирана пазарна цена на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

Државните хартии од вредност вклучуваат обврзници издадени од државата за посебни цели – надоместување на побарувањата на Народната банка за дадени селективни кредити. Овие обврзници не котираат на берзата и нема други инструменти со слични карактеристики. Раководството на Народната банка оценува дека објективната вредност е приближна на сметководствената вредност поради тоа што нема други слични инструменти со слични карактеристики.

Како што е објаснето во белешката 17, хартиите од вредност по објективна вредност преки извештајот за сеопфатна добивка се однесуваат на акциите во Банката за меѓународни порамнувања (БИС) со вредност од 40.880 илјади МКД (2018 година: 40.131 илјада МКД) и се водат по нивната набавна вредност којашто се смета дека ја одразува нивната објективна вредност. Имајќи ја предвид специфичната улога на БИС, објективната вредност на овие акции е приближна на нивната сметководствена вредност.

Финансиски обврски

Објективната вредност на парите во оптек соодветствува на нивната номинална вредност.

Објективната вредност на депозитите коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност соодветствува на сметководствената вредност, поради фактот што не постојат инструменти со слични карактеристики.

Објективната вредност на благајничките записи издадени од Народната банка соодветствува на нивната сметководствена вредност, поради нивниот краткорочен карактер.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Финансиски обврски (продолжува)

Поради специфичната улога, објективната вредност на обврските врз основа на членството кај ММФ и алокацијата на специјалните права на влечење, не се разликува од нивната сметководствена вредност.

Хиерархија на објективната вредност

Објективната вредност се определува врз основа на следнава хиерархија:

а) Ниво 1 - Котирана пазарна цена

Финансиски инструменти со котирани пазарни цени за идентични инструменти на активен пазар.

б) Ниво 2 - Техники за вреднување со користење влезни информации (инпути) коишто можат да се следат

Финансиски инструменти со котирани цени за слични инструменти на активен пазар или котирани цени за идентични или слични инструменти за кои не постои активен пазар и финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што можат да се следат сите значајни влезни информации (инпути).

в) Ниво 3 - Техники за вреднување со значајни влезни информации (инпути) коишто не можат да се следат

Финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што не можат да се следат една или повеќе значајни влезни информации (инпути).

Финансиски средства мерени по објективната вредност преку билансот на успех

31 декември 2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Странски должнички хартии од вредност	122.875.081	-	-	122.875.081
Злато	18.567.450	-	-	18.567.450
Вкупно финансиски средства	141.442.531	-	-	141.442.531

31 декември 2018	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Странски должнички хартии од вредност	97.695.973	-	-	97.695.973
Злато	15.246.957	-	-	15.246.957
Вкупно финансиски средства	112.942.930	-	-	112.942.930

4. Значајни сметководствени процени и расудувања при примената на сметководствените политики

Најзначајни области за кои се потребни расудувања, процени и претпоставки се:

Класификација на финансиските средства

Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства во зависност од деловниот модел и договорните парични текови коишто се очекуваат од нив (види белешка 2Ж).

Народната банка користи процени и расудувања при утврдување на деловниот модел за управување со финансиските средства. Процената не е заснована на еден фактор или една активност, туку ги зема предвид сите релевантни докази достапни на денот на утврдување на деловниот модел. Народната банка користи процени и расудувања за управување со финансиските средства и од аспект на остварувањето на паричните текови. Деловниот модел определува дали паричните текови ќе се остварат од приливите на договорните парични текови, продажба на финансиско средство или и од двете заедно. Последователно, оваа проценка не се извршува врз основа на сценарија за коишто ентитетот не очекува да се случат, како што се сценаријата наречени „најлош случај“ или „стрес тест“.

Во одлучувањето дали паричните текови ќе се остварат преку наплата на договорните парични текови, неопходно се зема предвид фреквенцијата, вредноста и динамиката на продажбите во претходните периоди, причините за продажба, како и очекувањата за идните продажби. При утврдувањето деловен модел чија цел се исполнува од наплата на договорни парични текови и од продажба на финансиски средства, се зема предвид управувањето со ликвидноста, одржувањето однапред утврден принос од камати или, пак, усогласувањето на рокот на достасаност на финансиските средства со рокот на достасаност на обврските со кои се финансираат тие средства. При утврдување на останатите деловни модели, Народната банка е примарно насочена кон информацијата за објективната вредност и ја користи таа информација за оценување на остварувањата на средствата и за донесување на одлуки.

Објективна вредност на финансиски инструменти

Народната банка користи интерни техники на вреднување за утврдување на објективната вредност на оние финансиски инструменти коишто не котираат на активните пазари. Овие техники вклучуваат процени и претпоставки коишто пазарните учесници би ги користеле за утврдување на вредноста на инструментот. Народната банка врши проценка на вредноста врз основа на разновидни расположиви фактори, вклучувајќи ги реалните или проценетите пазарни цени и стапки, како што се временска вредност и нестабилноста, пазарните услови и ликвидноста. Проценетите вредности може да се разликуваат од вредноста којашто би била постигната во трансакција на датумот на мерење.

Народната банка ги применува моделите конзистентно од еден период до друг, обезбедувајќи споредливост и континуитет на вреднувањата со текот на времето, но процената на објективната вредност по природа вклучува значителен степен на расудување.

4. Значајни сметководствени процени и расудувања при примената на сметководствените политики (продолжува)

Објективна вредност на финансиски инструменти (продолжува)

Во Република Северна Македонија не постои доволно пазарно искуство, стабилност и ликвидност за купување и продажба на побарувања и други финансиски средства или обврски за кои во моментот не се достапни објавени пазарни цени. Народната банка ја проценува севкупната изложеност на ризик и во случаи кога проценува дека вредноста во книгите нема да се реализира, признава намалување на вредноста. Според мислењето на Народната банка, сметководствените вредности на датумот на известување, за средствата коишто не котираат на активен пазар ја претставуваат најточната и најкорисната вредност за известувањето, имајќи ги предвид сегашните пазарни услови (белешка 3Г).

Корисен век на материјални и нематеријални средства

Раководството на Народната банка го утврдува проценетиот корисен век и поврзаните трошоци за депрецијација и амортизација на материјалните и нематеријалните средства. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира еднаш годишно или кога постојат индикации за значителни промени во основните претпоставки, како што се очекуваниот технолошки развој и промените во економските и индустриските фактори (белешка 2К и 2Л).

Актуарски претпоставки во однос на планот со дефинирани користи

Евентуалните трошоци за банката зависат од остварувањето на идното искуство и особено од промената во дисконтната стапка и зголемување на плаќањата. Други фактори, коишто можат да ја променат вкупната обврска се бројот на вработени, предвремено заминување пред остварување на правото на пензија и бројот на нови вработени (белешка 2Ф и 40).

Исправка на вредноста на финансиските средства

Од 1 јануари 2018 година Народната банка пресметува очекуваните кредитни загуби за финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност. Определувањето на влезните податоци во моделот за мерење на очекуваните кредитни загуби се опишани во белешката 3А.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

5. Нето-расходи за камати**Приходи од камати**

Приходи од камата	Држава	Домашни банки	Странски субјекти	Останати субјекти	Вкупно	
					2019	2018
Депозити и тековни сметки во девизи	-	-	152.592	-	152.592	51.346
Хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	31.313	-	146.900	-	178.213	199.125
Златни депозити	-	-	15.419	-	15.419	18.066
Обратни репо-транзакции во девизи	-	-	18.971	-	18.971	13.502
Останати камати	20	3.769	-	1	3.790	3.612
Вкупно 2019	31.333	3.769	333.882	1	368.985	285.651
Вкупно 2018	30.402	3.563	251.676	10	285.651	

Расходи за камати

Расходи за камата	Држава	Домашни банки	Странски субјекти	Останати субјекти	Вкупно	
					2019	2018
Депозити	9.125	43.052	-	-	52.177	43.387
Благајнички записи на Народната банка	-	578.615	-	-	578.615	743.322
Класични репо-транзакции во девизи	-	-	18.202	-	18.202	12.517
Камата на право за долгорочен наем	-	-	-	66	66	-
Вкупно 2019	9.125	621.667	18.202	66	649.060	799.226
Вкупно 2018	10.325	776.384	12.517	-	799.226	

Ефекти од негативна камата

Ефекти од негативна камата	Домашни банки	Странски субјекти	Вкупно	
			2019	2018
Депозити и тековни сметки во девизи	-	(55.650)	(55.650)	(39.176)
Задолжителна резерва на банките во девизи	75.429	-	75.429	9.174
Класични репо-транзакции во девизи	-	60.010	60.010	59.105
Обратни репо-транзакции во девизи	-	(51.652)	(51.652)	(50.599)
Вкупно 2019	75.429	(47.292)	28.137	(21.496)
Вкупно 2018	9.174	(30.670)	(21.496)	

6. Нето-приходи од провизии**Приходи од провизии**

	2019	2018
Провизии од домашните банки за долговен промет на сметка	140.032	130.972
Провизии од снабдување на банките со готовина	86.867	87.251
Провизии врз основа на порамнување на плаќањата (МИПС)	35.401	36.780
Провизии од девизно работење со јавен сектор	26.239	24.767
Останати провизии	25.673	28.269
Вкупно	314.212	308.039

Висината на провизиите што ги наплатува Народната банка се регулирани со Одлуката за единствената тарифа за надоместоци за услугите што ги врши Народната банка, којашто ја донесува Советот на Народната банка, како и со поединечни договори склучени со одредени државни органи.

Приходите врз основа на провизии за долговен промет на сметка од снабдување на банките со готови пари и порамнување на плаќањата преку МИПС⁹ се однесуваат на услугите коишто Народната банка ги врши за домашните банки и за другите иматели на сметки во МИПС.

Провизиите од девизно работење се однесуваат на приходите остварени од продажба на девизи на државни органи, како и од вршење работи за државата во платниот промет со странство.

Расходи за провизии

	2019	2018
Провизии за услуги од странски банки	18.158	22.401
Провизии за депозитари на хартии од вредност	9.497	8.336
Провизии врз основа на трансакции со фјучерси	1.104	9.417
Останати провизии	25	235
Вкупно	28.784	40.389

Провизиите платени на странски банки се однесуваат на услугите за одржување на сметките на Народната банка, извршените трансакции со депозитите на Народната банка и други трансакции во девизи и тие зависат од тарифите на странските банки и видот на услугите.

Најголемиот дел од расходите за провизии се однесуваат на трошоците за услуги од РАМП¹⁰ и трошоците за работи со хартиите од вредност коишто Народната банка им ги плаќа на депозитарите и странските банки.

⁹ МИПС – Македонски интербанкарски платен систем, сопственост на Народната банка.

¹⁰ Во јуни 2014 година, Народната банка пристапи кон РАМП – Советодавна програма за управување со девизните резерви (Reserve Advisory Management Program) од страна на Светската банка. Почнувајќи од 1 октомври 2019 година, Народната банка има промени во програмата за соработка со Светската банка, при што не е вклучено управување со дел од портфолиото на девизните резерви.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

7. Нето нереализирани курсни и ценовни промени

	2019	2018
Нереализирани позитивни курсни разлики	2.445.048	2.574.269
Нереализирани негативни курсни разлики	(2.549.921)	(2.541.353)
Нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од злато	14.847.807	9.821.232
Нереализирани негативни курсни и ценовни промени од злато	(11.601.720)	(9.292.800)
Вкупно	3.141.214	561.348

8. Нето-приходи/расходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти

	2019	2018
Реализирани добивки од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	92.407	90.269
Реализирани загуби од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	(134.731)	(100.174)
Нереализирани позитивни ценовни промени од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	98.500	82.297
Нереализирани негативни ценовни промени од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	(1.399.080)	(1.213.630)
Приходи од камати од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	1.534.925	1.327.187
Вкупно нето-приходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	192.021	185.949
Реализирани добивки од фјучерс-трансакции	29.983	127.622
Реализирани загуби од фјучерс-трансакции	(40.411)	(460.446)
Нереализирани позитивни ценовни промени од фјучерс-трансакции	-	5.335
Нереализирани негативни ценовни промени од фјучерс-трансакции	-	(31.410)
Реализирани добивки од форвард-трансакции	-	10.021
Реализирани загуби од форвард-трансакции	-	(328.107)
Вкупно нето-расходи од дериватни финансиски инструменти	(10.428)	(676.985)
Вкупно нето-приходи/расходи од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти	181.593	(491.036)

Во нето-приходите од хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти се вклучени и нето-приходите остварени како резултат од спроведувањето на РАМП со Светската банка коишто за 2019 година изнесуваат 22.031 илјада МКД (2018 година: нето-расходи во износ од 26.411 илјади МКД).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

9. Нето реализирани курсни и ценовни промени

	2019	2018
Реализирани позитивни курсни разлики од арбитражи со странски банки, нето	383.430	448.600
Реализирани позитивни курсни и ценовни разлики врз останати основи, нето	122.227	39.939
Вкупно	505.657	488.539

Реализираните позитивни курсни разлики од арбитражи со странски банки и реализираните позитивни курсни и ценовни разлики врз останати основи, нето, се врз основа на купопродажба на девизи со домашните банки, купопродажба на злато и девизи со странски банки, како и од разликата помеѓу средниот и продажниот курс при продажба на девизи на државните органи за извршување девизни плаќања кон странство.

10. Приходи од дивиденди

	2019	2018
Приходи од дивиденди од вложувања во БИС	7.944	7.511
Вкупно	7.944	7.511

11. Останати приходи

	2019	2018
Приходи од автоматско зајмење хартии од вредност	6.338	704
Приходи од надоместок (ројалти) за ковани пари за колекционерски цели	940	3.598
Приходи од продажба на ковани пари за колекционерски цели	462	1.660
Приходи врз други основи	21.286	19.292
Вкупно	29.026	25.254

12. Расходи за вработените

	2019	2018
Плати и персонален данок	302.385	305.208
Придонеси за пензиско осигурување	76.752	75.434
Задолжителни придонеси	37.959	37.717
Останати трошоци	11.269	14.685
Вкупно	428.365	433.044

Трошоците за плати за клучното раководство на Народната банка за 2019 година изнесуваат 14.911 илјади МКД (2018 година: 11.992 илјади МКД) и се вклучени во расходи за вработените. Расходите за вработените се однесуваат на краткорочни користи за вработените.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**13. Останати расходи**

	2019	2018
Трошоци поврзани со изработка на банкноти и монети	98.054	120.907
Трошоци за примени услуги	67.254	66.393
Материјални трошоци	20.870	21.507
Други административни трошоци	17.022	22.644
Трошоци за ковани пари за колекционерски цели	1.127	4.068
Расходи врз други основи	977	2.696
Вкупно	205.304	238.215

Трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети се однесуваат главно на набавените банкноти и монети, како и на набавените материјали за ковање монети (рондели). Печатењето банкноти и ковањето монети го вршат домашни или надворешни производители, додека ковањето монети од набавените рондели го врши Народната банка. Народната банка применува политика на разграничување на трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети во зависност од нивната трајност и тоа во период од две до четири години.

14. Ослободување на исправка на вредноста

	Белешка	2019	2018
(Ослободена) исправка на вредноста на други побарувања	25	(3.000)	(14.230)
Издвоена исправка на вредноста на странски хартии од вредност	17	213	9.541
(Ослободена) исправка на вредноста на странски хартии од вредност	17	(3.625)	(994)
Издвоена исправка на вредноста на побарувања од работењето	29	320	439
Издвоена исправка на вредноста за побарувања од надомести и провизии	29	344	308
Издвоена исправка на вредноста на орочени депозити	16	49	333
(Ослободена) исправка на вредноста на орочени депозити	16	(333)	(1)
Вкупно (ослободена) исправка на вредноста на финансиски средства		(6.032)	(4.604)
Издвоена исправка на вредноста - загуба поради оштетување на стручна литература	26	-	22
Вкупно издвоена исправка на вредноста (загуба поради оштетување) на нефинансиски средства		-	22
Вкупно		(6.032)	(4.582)

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

15. Ефективни странски пари

Ефективните странски пари вклучуваат готовина и чекови во странска валута коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Ефективните странски пари се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 42).

16. Депозити во странска валута

	2019	2018
Девизни депозити по видување	21.950.219	18.827.436
Девизни средства кај Светската банка - РАМП	-	16.897
Орочени девизни депозити кај Светската банка - РАМП	-	368.949
Орочени девизни депозити во странски банки	4.986.497	-
Вклучено во парите и паричните еквиваленти (белешка 42)	26.936.716	19.213.282
Орочени девизни депозити над 90 дена	-	4.612.378
Вкупно	26.936.716	23.825.660

Орочените депозити во странски банки вклучуваат пресметана камата во износ од 13.408 илјади МКД (31.12.2018: 586 илјади МКД).

На 31 декември 2019 година состојбата на исправката на вредноста на орочените депозити изнесува 49 илјади МКД (31.12.2018: 333 илјади МКД). Движењето на исправката на вредноста на орочените депозити е прикажано во табелата подолу:

	Белешка	2019	2018
Состојба на 1 јануари		333	1
Зголемување на исправката на вредноста на орочени депозити во странска валута	14	49	333
(Ослободување) на исправката на вредноста на орочени депозити во странска валута	14	(333)	(1)
Состојба на 31 декември		49	333

Депозитите носат камата по каматни стапки на годишно ниво, коишто зависат од валутата на депозитот и за соодветните вложувања во текот на 2019 и 2018 година изнесуваат:

Вид на каматната стапка	2019	2018
- депозити преку ноќ во САД-долари	2,14%	1,81%
- евродепозити преку ноќ	-0,45%	-0,4041%
- орочени депозити во САД-долари	2,34%	1,58%
- орочени евродепозити	0,06%	0,07%
- орочени евродепозити - РАМП	-0,5%	-0,47%

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

16. Депозити во странска валута (продолжува)**Депозити во странска валута според видот на субјектот**

	2019	2018
Централни банки	19.050.435	17.814.136
Странски деловни банки	7.884.272	6.009.523
Меѓународни финансиски институции	2.009	2.001
Вкупно	26.936.716	23.825.660

Депозити во странска валута според географската локација

	2019	2018
Европа	20.843.036	13.005.702
Азија	3.617.822	5.554.032
Америка	2.475.858	5.265.926
Вкупно	26.936.716	23.825.660

17. Странски хартии од вредност

Народната банка има вложувања во странски должнички хартии од вредност и странски сопственички хартии од вредност. Вложувањата во странски должнички хартии од вредност се класификувани како хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и хартии од вредност по амортизирана набавна вредност.

	2019	2018
Хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех	122.875.081	97.695.973
Странски должнички хартии од вредност	122.875.081	89.213.966
Странски должнички хартии од вредност - РАМП	-	8.482.007
Хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	32.016.260	39.208.472
Странски должнички хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	32.016.260	39.208.472
Хартии од вредност по објективна вредност преку извештај за сеопфатна добивка	40.880	40.131
Сопственички некотирани странски хартии од вредност	40.880	40.131
Вкупно	154.932.221	136.944.576
Тековни	130.379.971	104.593.964
Нетековни	24.552.250	32.350.612

17. Странски хартии од вредност (продолжува)

Портфолиото на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех го сочинуваат висококвалитетни должнички хартии од вредност. Вложувањата во хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех се усогласуваат со објективната вредност и носат фиксни купонски камати со стапка помеѓу 0% и 6% годишно (2018 година: помеѓу 0% и 6% годишно). Странските хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех вклучуваат пресметана камата во износ од 869.699 илјади МКД (2018 година: 684.389 илјади МКД).

На 31 декември 2019 година, Народната банка нема вложувања во хартии од вредност по објективна вредност преку билансот на успех во рамките на РАМП (2018 година: фиксни купонски камати со стапка помеѓу 0,125% и 5% годишно и пресметана камата во износ од 41.061 илјада МКД).

Хартиите од вредност по амортизирана набавна вредност носат фиксни приходи со каматна стапка помеѓу 0,2% и 5,5% годишно (2018 година: со каматна стапка помеѓу 0,2% и 5,5% годишно). Странските хартии од вредност по амортизирана набавна вредност вклучуваат пресметана камата во износ од 268.430 илјади МКД (2018 година: 294.936 илјади МКД).

На 31 декември 2019 година, состојбата на исправката на вредност на хартии од вредност по амортизирана набавна вредност изнесува 7.714 илјади МКД (31.12.2018: 11.121 илјада). Движењето на исправката на вредноста на хартиите од вредност по амортизирана набавна вредност е прикажано во табелата подолу:

	Белешка	2019	2018
Состојба на 1 јануари		11.121	2.574
Зголемување на исправката на вредност на хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	14	213	9.541
(Ослободување) на исправката на вредност на хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	14	(3.625)	(994)
Ефект од пресметани курсни разлики		5	-
Состојба на 31 декември		7.714	11.121

Сопственичките хартии од вредност се состојат од 430 обични акции од Банката за меѓународни порамнувања (во понатамошниот текст БИС), чијашто номинална вредност изнесува 5.000 СПВ по акција (платливи 25% од нивната номинална вредност). Акциите од БИС претставуваат сопственички инструменти коишто не котираат на пазарот и чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена и поради тоа се прикажуваат по набавната вредност. На овој начин се смета дека нивната набавна вредност ја одразува нивната објективна вредност.

18. Дериватни инструменти

Народната банка склучува трансакции со дериватни финансиски инструменти - фјучерс договори на каматна стапка и фјучерс-договори на обврзница во рамките на портфолиото управувано од Светската банка, како и во рамките на сопственото портфолио. На 31 декември 2019 година Народната банка нема отворени фјучерс позиции.

Добивките и загубите од промената на објективната вредност на трансакциите со фјучерси и трансакции со форварди се признати во билансот на успех (белешка 8).

19. Злато

	2019	2018
Златни депозити по видување	1.300.634	1.069.912
Орочени златни депозити	17.233.046	14.149.280
Злато во трезорот на Народната банка	33.770	27.765
Вкупно	18.567.450	15.246.957
Тековни	18.567.450	15.246.957

Вкупните златни резерви на Народната банка, заклучно со 31 декември 2019 година, изнесуваат 221.786,4357 унци (2018 година: 221.547,9877 унци) со објективна вредност од 1.523,00 САД-долари (83.692 МКД) за унца (2018 година: 1.281,65 САД-долари или 68.810 МКД за унца).

Каматните стапки на орочените златни депозити во 2019 се движеа во интервал од 0,01% до 0,20% годишно за златните депозити засновани врз цената на златото во САД-долари (2018 година: со каматна стапка помеѓу 0,01% и 0,30% на годишно ниво). На 31 декември 2019 година орочените златни депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 5.790 илјади МКД (2018 година: 2.213 илјади МКД).

20. Специјални права на влечење

Народната банка има тековна сметка кај ММФ деноминирана во специјални права на влечење (СПВ), којашто се употребува за обработка и порамнување на сите трансакции со ММФ. Оваа тековна сметка носи камата во висина на таканаречената базична стапка на ММФ. Во текот на 2019 година, базичната стапка се движеше помеѓу 0,740% и 1,153%, годишно (2018 година: помеѓу 0,764% и 1,121%, годишно). Специјалните права на влечење се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 42).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

21. Побарувања од државата за односите со ММФ

	2019	2018
Побарување поврзано со општата и специјалната нето кумулативна алокација	4.353.244	4.273.512
Побарување поврзано со обврската врз основа на наследена алокација на СПВ	637.241	625.569
Вкупно	4.990.485	4.899.081
Тековни	4.990.485	4.899.081

22. Хартии од вредност на државата

	2019	2018
Хартии од вредност по амортизирана набавна вредност		
Обврзница за селективни кредити	1.031.338	1.000.024
Вкупно	1.031.338	1.000.024
Тековни	1.031.338	-
Нетекковни	-	1.000.024

Обврзницата за селективни кредити којашто се чува до достасување претставува хартија од вредност издадена во име и за сметка на државата, врз основа на одредбите на Законот за реконструкција и санација на дел од банките во Република Македонија од 1995 година.

Обврзницата за селективните кредити достасува за плаќање во април 2020 година. Номиналната вредност на обврзницата е 1.039.318 илјади МКД и обврзницата не носи камата. Оваа обврзница е вреднувана по амортизирана набавна вредност и се амортизира до датумот на достасување на обврзницата.

23. Членство кај ММФ

Во согласност со Статутот на ММФ, којшто е ратификуван од Собранието, како и во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во Меѓународниот монетарен фонд, Народната банка делува како фискален агент на Република Северна Македонија и истовремено настапува како депозитар на ММФ во Република Северна Македонија. Во тоа својство, Народната банка води евиденција на квотата на Република Северна Македонија за членството во ММФ, како и на сметката бр. 1 и сметката бр. 2.

На крајот на 2019 година, квотата на Република Северна Македонија за членство во ММФ изнесува 10.721.616 илјади МКД, сметката бр. 1 изнесува 26.871 илјада МКД и сметката бр. 2 изнесува 155 илјади МКД (2018 година: 10.253.443 илјади МКД, 25.698 илјади МКД и 149 илјади МКД, соодветно, за трите позиции). Промените се резултат на извршеното вреднување на овие позиции со курс на СПВ од 30 април 2019 и 2018 година според финансиската година на ММФ (белешка 386).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

24. Кредити дадени на банките

	2019	2018
Долгорочни кредити од конверзијата на селективните кредити во 1996 година	15.912	15.912
Вкупно	15.912	15.912
Тековни	15.912	-
Нетековни	-	15.912

Побарувањата врз основа на долгорочни кредити се настанати со реструктурирање на таканаречените селективни кредити на Народната банка коишто се користеле за рефинансирање главно на земјоделските кредити на банките во поранешна Југославија¹¹. Кредитите конвертирани во 1996 година достасуваат на 31 март 2020 година и носат годишна камата од 1,5%, којашто достасува за плаќање полугодишно.

25. Други побарувања

	2019	2018
Побарување од банка во стечај	730.039	740.990
Достасани аукциски депозити	5.268	8.268
Вкупно	735.307	749.258
Исправка на вредноста	(735.307)	(749.258)
Вкупно	-	-

Во јануари 2004 година, Народната банка исплати 1.018.258 илјади МКД кон странски банки врз основа на гаранции за позајмувања на една македонска банка од странски банки, дадени врз основа на Одлуката за критериумите и условите за употреба на дел од девизните резерви врз основа на гаранции за позајмувања на македонски банки од странски банки, којашто престана да важи од март 2003 година. Народната банка создаде побарување од домашната банка. Врз банката беше покрената стечајна постапка во текот на март 2004 година. Народната банка имаше побарувања врз основа на дадени гаранции од банката во стечај на износ од 1.034.569 илјади МКД. Народната банка целосно изврши исправка на вредноста на побарувањата од банката во стечај.

Во периодот од 2010 година до 2019 година, Народната банка наплати дел од побарувањата во вкупен износ од 231.234 илјади МКД, врз основа на добиено решение за авансна распределба од стечајната маса на домашната банка во стечај и од стечајната маса на еден должник на домашната банка во стечај. Во периодот од 2015 година до 2019 година, Народната банка презеде средства врз основа на ненаплатени побарувања (дел од градежни објекти и дел од опрема) во вкупен износ од 73.296 илјади МКД, од коишто во 2019 година е преземен дел од деловен простор во износ од 10.951 илјада МКД (белешка 30).

¹¹ Поранешна Југославија – Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

25. Други побарувања (продолжува)

Достасаните ненаплатени побарувања од банките се однесуваат на аукциските депозити на една банка коишто не беа вратени на време. Во 1999 година започна стечајна постапка против оваа банка, којашто сè уште е во тек. Народната банка во целост ги резервира побарувањата од банката во стечај.

Во 2019 година, Народната банка наплати дел од побарувањето во износ од 3.000 илјади МКД (белешка 14).

Движењето на исправката на вредноста на другите побарувања е прикажано во табелата подолу:

	2019	2018
Состојба на 1 јануари	749.258	763.488
(Ослободување) на исправката на вредноста на други побарувања (белешка 14)	(3.000)	(14.230)
(Ослободување) на исправката на вредноста на други побарувања врз основа на преземени средства (белешка 30)	(10.951)	-
Состојба на 31 декември	735.307	749.258

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

26. Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметни чки дела	Струч на литер атура	Инвест иции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреати вни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2018								
Набавна вредност	807.296	538.099	64.219	3.604	239.807	1.653.025	34.470	1.687.495
Акумулирана депресијација	(395.112)	(459.147)	-	-	-	(854.259)	(20.411)	(874.670)
Состојба на 1 јануари 2018, сегашна вредност	412.184	78.952	64.219	3.604	239.807	798.766	14.059	812.825
Зголемувања на средствата во текот на годината								
- набавна вредност	1.832	26.719	33	618	128.632	157.834	6	157.840
Намалување на средствата								
- набавна вредност	-	(914)	-	-	-	(914)	-	(914)
- акумулирана депресијација	-	914	-	-	-	914	-	914
Отпис на инвестиции во тек	-	-	-	-	(22)	(22)	-	(22)
Трансфери								
- набавна вредност	-	20	-	32	(32)	20	(20)	-
- акумулирана депресијација	-	(20)	-	-	-	(20)	20	-
Депресијација за годината	(26.323)	(29.763)	-	-	-	(56.086)	(638)	(56.724)
Состојба на 31 декември 2018	387.693	75.908	64.252	4.254	368.385	900.492	13.427	913.919
Состојба на 31 декември 2018								
Набавна вредност	809.128	563.924	64.252	4.254	368.385	1.809.943	34.456	1.844.399
Акумулирана депресијација	(421.435)	(488.016)	-	-	-	(909.451)	(21.029)	(930.480)
Сегашна вредност	387.693	75.908	64.252	4.254	368.385	900.492	13.427	913.919

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

26. Недвижности и опрема (продолжува)

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметни чки дела	Струч на литература	Инвестиции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреативни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2019								
Набавна вредност	809.128	563.924	64.252	4.254	368.385	1.809.943	34.456	1.844.399
Акумулирана депрецијација	(421.435)	(488.016)	-	-	-	(909.451)	(21.029)	(930.480)
Состојба на 1 јануари 2019, сегашна вредност	387.693	75.908	64.252	4.254	368.385	900.492	13.427	913.919
Ефект од примена на МСФИ 16 Наеми	4.554	-	-	-	-	4.554	-	4.554
Состојба на 1 јануари 2019, сегашна вредност	392.247	75.908	64.252	4.254	368.385	905.046	13.427	918.473
Зголемувања на средствата во текот на годината								
- набавна вредност	147	15.748	-	590	135.611	152.096	-	152.096
Намалување на средствата								
- набавна вредност	-	(7.113)	-	-	-	(7.113)	-	(7.113)
- акумулирана депрецијација	-	7.071	-	-	-	7.071	-	7.071
Трансфери								
- набавна вредност	184	182	-	9	(83)	292	(292)	-
- акумулирана депрецијација	(184)	(108)	-	-	-	(292)	292	-
Депрецијација за годината	(27.248)	(31.483)	-	-	-	(58.731)	(638)	(59.369)
Состојба на 31 декември 2019	365.146	60.205	64.252	4.853	503.913	998.369	12.789	1.011.158
Состојба на 31 декември 2019								
Набавна вредност	814.013	572.741	64.252	4.853	503.913	1.959.772	34.164	1.993.936
Акумулирана депрецијација	(448.867)	(512.536)	-	-	-	(961.403)	(21.375)	(982.778)
Сегашна вредност	365.146	60.205	64.252	4.853	503.913	998.369	12.789	1.011.158

Во позицијата земјиште и згради е извршено прилагодување на почетната состојба на 1 јануари 2019 година, поради примена на МСФИ 16 Наеми, при што за договорите коишто имаат карактеристики на оперативен наем е призната преостанатата вредност на неисплатените месечни закупнини кон закуподавачот, како средство со право на користење.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

26. Недвижности и опрема (продолжува)

Основните средства за рекреативни цели вклучуваат згради и други основни средства во рамките на тие згради.

Како дел од реформите на платниот систем, во 2001 година Народната банка ја презеде функцијата за снабдување со готовина од поранешниот Завод за платен промет (ЗПП), како и дел од зградите, опремата и мебелот на ЗПП поврзани со таа функција во десет градови во државата. Овие основни средства ѝ беа дадени во владение на Народната банка, но сопственоста сè уште не е префрлена и следствено, средствата не се евидентирани во деловните книги на Народната банка.

Во 2013 година, со одлука на Владата, на Народната банка ѝ е дадено право на трајно користење на градежно земјиште во сопственост на Република Северна Македонија, за изградба на нов деловен објект. Земјиштето не е евидентирано во книгите на Народната банка. Во текот на 2019 година, Народната банка има вложувања во инвестиции во тек во износ од 135.552 илјади МКД (2018 година: 128.549 илјади МКД), поврзано со изградбата на новиот деловен објект (белешка 436).

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Народната банка нема оптоварувања врз недвижностите и опремата.

27. Нематеријални средства

	2019	2018
Состојба на 1 јануари		
Набавна вредност	237.641	231.958
Инвестиции во тек	5.551	5.488
Акумулирана амортизација	(213.271)	(199.726)
Сегашна вредност	29.921	37.720
Зголемувања на средствата во текот на годината		
- набавна вредност	7.012	5.683
- трансфер од инвестиции во тек	63	-
Амортизација за годината	(14.468)	(13.545)
Инвестиции во тек	(63)	63
Состојба на 31 декември	22.465	29.921
Состојба на 31 декември		
Набавна вредност	244.716	237.641
Инвестиции во тек	5.488	5.551
Акумулирана амортизација	(227.739)	(213.271)
Сегашна вредност	22.465	29.921

28. Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали ги вклучуваат пригодните ковани пари и кованите пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари се златници и сребреници коишто врз основа на одлука на Владата се произведени за да се одбележат јубилеи значајни за државата.

На 31 декември 2019 година, Народната банка располагаше со вкупно 173 златници и 26 сребреници (2018 година: 173 златници и 26 сребреници).

Согласно со Законот за Народната банка, од јуни 2014 година Народната банка започна со активноста продажба на ковани пари за колекционерски цели, коишто се истовремено и средство за плаќање. Народната банка ги набавува кованите пари за колекционерски цели од добавувач којшто го организира нивното дизајнирање, ковање, промоција, продажба и дистрибуција.

Народната банка набавува количина од изданието на ковани пари за колекционерски цели за продажба и дистрибуција на територијата на Република Северна Македонија. Во 2016 година Народната банка започна со продажба на ковани пари за колекционерски цели и преку комисионо работење. На 31 декември 2019 година, Народната банка располагаше со залиха од 400 парчиња ковани пари за колекционерски цели (2018: 501 парче).

29. Побарувања од работењето

Побарувањата од работењето ги сочинуваат побарувањата врз основа на надоместоци и провизии за извршени услуги од страна на Народната банка, побарувањата за одржувањето на Комплексот банки и останатите побарувања:

	2019	2018
Провизии	40.816	41.115
Побарувања за одржување на Комплексот банки	2.128	2.114
Останати побарувања	405.941	405.274
Исправка на вредноста на останатите побарувања	(405.941)	(405.274)
Вкупно	42.944	43.229

Движењето на исправката на вредноста на останатите побарувања е прикажано во продолжение:

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**29. Побарувања од работењето (продолжува)**

	2019	2018
Состојба на 1 јануари	405.274	404.520
Зголемување на исправката на вредност на побарувањата од работењето (белешка 14)	320	439
Зголемување на исправката на вредност за побарувањата од надомести и провизии (белешка 14)	344	308
Зголемување на сомнителните и спорните побарувања	3	7
Состојба на 31 декември	405.941	405.274

30. Останати средства

	2019	2018
Дадени аванси	115.614	119.322
Пресметани трошоци за печатење пари	84.420	181.794
Канцелариски и други материјали	10.076	10.041
Останати пресметани трошоци	4.366	4.995
Средства врз други основи	668	243
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	55.848	44.897
Оштетување на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања	(55.848)	(44.897)
Вкупно	215.144	316.395
Тековни	205.068	306.354
Нетекковни	10.076	10.041

Дадените аванси се однесуваат на платените аванси во согласност со договорите поврзани со новиот деловен објект и однапред платени аванси за набавка на банкноти.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

31. Готови пари во оптек

Готовите пари во оптек изнесуваат:

МКД	Номинална вредност	2019		2018	
		Парчиња	Вредност во илјади МКД	Парчиња	Вредност во илјади МКД
Готови пари во оптек (законско средство за плаќање)					
	100	15.666.078	1.566.608	14.934.540	1.493.454
	200	1.394.597	278.919	1.611.851	322.370
Книжни банкноти	500	9.482.457	4.741.229	8.331.494	4.165.747
	1000	21.361.053	21.361.053	22.394.437	22.394.437
	2000	6.748.268	13.496.536	4.806.787	9.613.574
Вкупно книжни банкноти			41.444.345		37.989.582
Банкноти од	10	22.505.566	225.056	14.418.675	144.187
полимер	50	5.077.438	253.872	3.896.550	194.828
Вкупно банкноти од полимер			478.928		339.015
	1	108.453.279	108.453	102.212.454	102.212
	2	71.591.888	143.184	64.725.916	129.452
Монети	5	39.554.776	197.774	35.679.449	178.397
	10	34.988.737	349.887	40.292.314	402.923
	50	6.108.264	305.413	7.638.155	381.908
Вкупно монети			1.104.711		1.194.892
Вкупно готови пари во оптек (законско средство за плаќање)			43.027.984		39.523.489
Готови пари во оптек – ковани пари за колекционерски цели					
	10	82.280	823	82.260	823
	100	96.484	9.648	88.701	8.870
Монети	1000	557	557	557	557
	2000	25	50	25	50
Вкупно готови пари во оптек – ковани пари за колекционерски цели			11.078		10.300
Готови пари во оптек коишто не се законско средство за плаќање					
Монети	0,5	4.311.792	2.156	4.311.792	2.156
Книжни банкноти	10	16.952.205	169.522	17.144.506	171.445
Книжни банкноти	50	2.258.083	112.904	2.298.727	114.936
Книжни банкноти	5000	2.095	10.475	2.567	12.835
Вкупно готови пари во оптек коишто не се законско средство за плаќање			295.057		301.372
Вкупно готови пари во оптек			43.334.119		39.835.161

Во мај 2018 година Народната банка пушти во оптек нови банкноти изработени од полимер, во апоени од 10 и 50 денари. Исто така, во мај 2018 година Народната банка донесе одлука со која книжните банкноти во апоен од 10 и 50 денари се повлекуваат од оптек и престануваат да бидат законско средство за плаќање.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

32. Депозити на банки

	2019	2018
Депозити на банките во МКД	32.879.842	28.063.046
Расположливи депозити на банките во МКД кај Народната банка	29.599.019	14.176.020
Депозити на банките во странска валута – МИПС ЕУР	2.591.348	961.473
Вкупно	65.070.209	43.200.539
Тековни	65.070.209	43.200.539

Обврските врз основа на депозитите кон банките во МКД ги одразуваат состојбите на сметките на банките кај Народната банка за порамнување на платните трансакции. Средствата на сметките на банките се вклучуваат во исполнувањето на задолжителната резерва во денари на банките.

Домашните банки и филијалите на странски банки имаат право на пласирање средства во депозити кај Народната банка. Роковите на достасување на депозитите се еден работен ден (преку ноќ) и седум дена, без можност за предвремено повлекување, делумно или целосно.

Каматната стапка на расположливите депозити преку ноќ во текот на 2019 година изнесуваше 0,15% на годишно ниво (во периодот од јануари до првата половина на март 2018 година, изнесуваше 0,25% на годишно ниво, додека во периодот од втората половина на март до крајот на 2018 година каматната стапка се намали и изнесуваше 0,15% на годишно ниво). Каматната стапка на расположливите депозити до седум дена во текот на 2019 година изнесуваше 0,3% на годишно ниво (во периодот од јануари до првата половина на март 2018 година изнесуваше 0,5% на годишно ниво, додека во периодот од втората половина на март до крајот на 2018 година каматната стапка се намали и изнесуваше 0,3% на годишно ниво). Расположливите депозити до седум дена ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 20 илјади МКД (2018 година: 20 илјади МКД).

Во 2017 година за целите на порамнување на домашните банки, беа отворени сметки во евра во МИПС, за поврзување со евросистемот за плаќање ТАРГЕТ 2.

33. Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари

	2019	2018
Задолжителна резерва на банките во девизи	16.347.950	15.625.161
Задолжителна резерва на штедилниците во МКД	24.963	23.889
Вкупно	16.372.913	15.649.050
Тековни	16.372.913	15.649.050

33. Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари (продолжува)

Согласно со регулативата, банките имаат обврска за исполнување задолжителна резерва во денари и во девизи, додека, пак, штедилниците имаат обврска за задолжителна резерва во денари. Обврската за задолжителна резерва на штедилниците се исполнува на фиксно ниво.

Од ноември 2018 година, согласно со Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва¹², Народната банка започна да утврдува надомест на износот на издвоената задолжителна резерва во евра, по стапка еднаква на каматната стапка на расположливиот депозит преку ноќ на Европската централна банка којашто важела на последниот ден од периодот на исполнување.

Каматната стапка во периодот од јануари до првата половина на септември 2019 година изнесуваше -0,4%, додека од втората половина на септември до декември 2019 година каматната стапка се намали и изнесуваше -0,5% на годишно ниво (ноември - декември 2018 година каматната стапка изнесуваше -0,40% на годишно ниво). На вишокот издвоени средства на девизната сметка во евра во МИПС којшто е повисок од 5% од пресметаната задолжителна резерва во евра, каматната стапка во периодот од јануари до првата половина на септември 2019 година изнесуваше -0,55%, додека од втората половина на септември до декември 2019 година каматната стапка се намали и изнесуваше -0,65% на годишно ниво (ноември - декември 2018 година каматната стапка изнесуваше -0,55% на годишно ниво).

34. Благајнички записи на Народната банка

Во текот на 2019 година, на аукциите на благајнички записи се применуваше тендер со ограничен износ и фиксна каматна стапка. Притоа, каматната стапка на благајничките записи во периодот од јануари до првата половина на март 2019 година изнесуваше 2,5%, додека во периодот од втората половина на март до декември 2019 година каматната стапка се намали и изнесуваше 2,25% на годишно ниво (2018: од јануари до првата половина на март 2018 година каматната стапка изнесуваше 3,25%; од втората половина на март до првата половина на август 2018 година изнесуваше 3%; од втората половина на август до првата половина на декември 2018 година изнесуваше 2,75%; и од втората половина на декември 2018 година изнесуваше 2,5% на годишно ниво).

На 31 декември 2019 година пресметаната камата на благајничките записи на Народната банка изнесува 30.883 илјади МКД (2018 година: 32.892 илјади МКД). Паричниот тек за благајничките записи на Народната банка е како што следи:

¹² О бр. 02-15/XVI-2/2018 од 25 октомври 2018 година, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 198 од 31 октомври 2018 година.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

34. Благајнички записи на Народната банка (продолжува)

	2019	2018
Состојба на 1 јануари	24.972.267	24.977.473
Благајнички записи на НБРСМ, приливи	298.344.000	299.803.000
Благајнички записи на НБРСМ, одливи	(298.575.000)	(299.803.000)
Дисконт (приливи/одливи)	4.546	(5.206)
Состојба на 31 декември	24.745.813	24.972.267

35. Денарски депозити на државата

Народната банка врши депозитни работи за државата и за органите на државната управа, согласно со Законот за Народната банка.

	2019	2018
Единствена трезорска сметка	22.416.963	21.120.957
Останати денарски депозити	1.256.586	1.162.882
Вкупно	23.673.549	22.283.839
Тековни	23.673.549	22.283.839

Народната банка плаќа камата на депозитите на државата во согласност со Одлуката за пресметување и плаќање камата на депозитите на органите на државната управа кај Народната банка¹³. Каматната стапка на денарските депозити е утврдена на нивото на каматната стапка на расположливите депозити со рачност преку ноќ на Народната банка.

Во текот на 2019 година Народната банка плаќаше камата на денарските депозити на државата по каматна стапка од 0,15% на годишно ниво (во периодот од јануари до првата половина на март 2018 година, Народната банка плаќаше камата на денарските депозити на државата по каматна стапка од 0,25% на годишно ниво, додека, пак, во периодот од втората половина на март до декември 2018 година Народната банка плаќаше камата по каматна стапка од 0,15% на годишно ниво). Депозитите на државата ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 775 илјади МКД (2018 година: 775 илјади МКД).

¹³ О бр. 02-15/XIV-3/2016 од 15 декември 2016 година, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 218 од 20 декември 2016 година.

36. Девизни депозити на државата

Согласно со Законот за Народната банка и Законот за девизно работење, Народната банка е агент на државата за вршење платен промет со странство. Органите на централната државна власт и дел од јавните фондови ги депонираат своите девизни приливи на девизни сметки кај Народната банка, под услов Министерството за финансии формално да им одобри да отворат ваква сметка. На 31 декември 2019 година овие депозити изнесуваат 13.613.528 илјади МКД (2018 година: 19.897.777 илјади МКД).

Согласно со Одлуката за пресметување и плаќање камата на депозитите на органите на државната управа кај Народната банка, каматната стапка за девизните депозити на државата е утврдена на ниво на каматната стапка на расположливите депозити со рочност преку ноќ на Европската централна банка. Во текот на 2019 и 2018 година, каматната стапка беше негативна, така што согласно со одлуката не се пресметуваше камата на овие депозити.

37. Ограничени депозити

Ограничените депозити главно ги вклучуваат девизните средства на депонентите (државата) коишто чекаат извршување дознака во странство и средствата на депонентите (државата) коишто претставуваат покривање од 100% за акредитив што е отворен за нивна сметка од страна на Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Состојбата на овие средства на 31 декември 2019 година изнесува 260.404 илјади МКД (2018: 258.021 илјада МКД).

38. Обврски кон ММФ

Обврските кон ММФ ги сочинуваат обврските врз основа на нето кумулативната алокација и обврските врз основа на членство и депозити на ММФ.

а) Обврски врз основа на алокација на СПВ – во име и за сметка на државата

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 14 декември 1992 година, во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ, државата наследи 5,4% од обврската по нето-алокацијата на СПВ од поранешна Југославија, во износ од 8.378.694 СПВ.

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 7 август 2009 година, државата доби општа, нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 51.076.245 СПВ. Со стапувањето во сила на четвртиот амандман на Статутот на ММФ на 10 август 2009 година, а врз основа на одлука донесена од Извршниот одбор на ММФ од 1997 година, државата доби специјална нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 6.161.937 СПВ.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

38. Обврски кон ММФ (продолжува)

а) Обврски врз основа на алокација на СПВ – во име и за сметка на државата (продолжува)

Вкупната обврска на Република Северна Македонија за алокацијата на СПВ на крајот на 2019 година изнесува 65.616.876 СПВ (2018 година: 65.616.876 СПВ). Според Статутот на ММФ, обврската за алокацијата на СПВ достасува за наплата само во случај и во износ на откажаната алокација на СПВ, за што е потребна одлука од Советот на гувернери на ММФ, со мнозинство гласови од 85%, или во случај на укинување на учеството во Одделот на СПВ во рамките на ММФ.

Народната банка плаќа камата на вкупниот износ на обврската врз основа на алокација на СПВ (65.616.876 СПВ), пресметана по основната каматна стапка на ММФ. Народната банка ја рефундира исплатената камата на обврската врз основа на алокација на СПВ наследена од поранешна Југославија и исплатената камата за општата и специјалната алокација, од Буџетот на Република Северна Македонија.

б) Обврски врз основа на членство и депозити (белешка 23):

	2019	2018
Обврски врз основа на издадени меници за членство кај ММФ	10.721.616	10.253.443
Обврски врз основа на сметката 1	26.871	25.698
Обврски врз основа на сметката 2	155	149
Вкупно	10.748.642	10.279.290
Тековни	10.748.642	10.279.290

Во февруари 2016 година, стапи во сила резолуцијата бр. 66-2 за „Четиринаесеттата општа ревизија на квотите и реформа на Извршниот одбор“, донесена на 15 декември 2010 година од Одборот на гувернери на ММФ, со која се предлагаше зголемување на квотите кај секоја од земјите членки во ММФ. Согласно со резолуцијата, квотата на државата за членство во ММФ во 2016 година се зголеми од постојните 68,9 милиони специјални права на влечење (СПВ) на 140,3 милиони специјални права на влечење (СПВ). За членството кај ММФ Народната банка, како фискален агент на Република Северна Македонија, има издадено меници.

39. Останати депозити

	2019	2018
Обврски врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти	2.237.773	2.065.224
Обврски врз основа на денарски депозити кон меѓународни финансиски институции	12.119	8.182
Вкупно	2.249.892	2.073.406
Тековни	2.249.892	2.073.406

39. Останати депозити (продолжува)

Обврските врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти ги сочинуваат: сметката на Резервниот гарантен фонд на КИБС, клиентските сметки на брокерските друштва и сметките на Централниот депозитар за хартии од вредност. Клиентските сметки на брокерските друштва и сметките на Централниот депозитар за хартии од вредност служат за порамнување трансакции за работи со хартии од вредност. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

Сметките на меѓународните финансиски институции се депонирани кај Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

40. Останати обврски

Обврските се анализирани на следниов начин:

	2019	2018
Депонирани средства врз основа на одземена ефектива и депонирани емства	309.387	329.124
Обврски произлезени од стечајот на БНТ	144.901	144.912
Обврски врз основа на долгорочни користи на вработените	35.333	35.849
Обврски врз основа на распределена добивка	28.328	25.022
Обврски кон добавувачите и други обврски	28.462	23.880
Обврски врз основа на даноци	8.518	3.681
Противставка на пригодните ковани пари	4.777	4.191
Обврски за наеми	3.640	-
Одложени приходи	8.446	11.559
Вкупно	571.792	578.218

Обврските врз основа на депонирани средства врз основа на одземени ефективни средства и депонирани емства се однесуваат на депонираните девизни средства коишто надлежните државни органи ги одзеле од правни и физички лица како задолжителна мерка и против кои покренале тужби кај надлежните судови. Во зависност од судското решение, овие девизи му се враќаат на лицето од кое се одземени, или во денарска противвредност се исплатуваат во Буџетот на Република Северна Македонија. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Обврските произлезени од стечајот на Банката за надворешна трговија (БНТ) се однесуваат на наследените обврски на Народната банка врз основа на штедни влогови на граѓаните затечени во моментот кога беше објавен стечајот на Банката во 1995 година, во висина од 292.442 илјади МКД. За отплата на овие обврски, од стечајната маса на БНТ, на Народната банка ѝ беа обезбедени недвижности коишто таа веднаш, без надомест, ѝ ги отстапи на Владата.

40. Останати обврски (продолжува)

Обврските врз основа на долгорочни користи на вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, се еднакви на износот на идните бенефиции коишто вработените ги остваруваат врз основа на нивниот труд во тековниот и во минати периоди, дисконтиран до неговата сметководствена вредност со примена на пондерирана годишна каматна стапка од 2,895% на обврзници издадени од државата во текот на 2019 година.

Обврските врз основа на распределена добивка се однесуваат на распределената добивка кон Буџетот на Република Северна Македонија, а во согласност со одредбите на Законот за Народната банка. Распределбата на нето-добивката ја одобрува Советот на Народната банка (белешка 1).

41. Капитал и резерви

Капитал

Капиталот на Народната банка е дефиниран со Законот за Народната банка и на 31 декември 2019 година тој изнесува 1.289.789 илјади МКД (2018 година: 1.289.789 илјади МКД).

Општи и специјални резерви

Во согласност со одредбите на Законот за Народна банка, по издвојувањето на нереализираните приходи во ревалоризационите резерви¹⁴, 70% од финансискиот резултат за распределба се распределуваат во општите резерви сè додека не се постигне нивото на примарниот капитал на Народната банка. По достигнувањето на примарниот капитал, 15% од остатокот на добивката се распределуваат во општите резерви, а остатокот се распоредува во Буџетот на Република Северна Македонија. Во случај на отворена сметка за специјални резерви¹⁵, финансискиот резултат за распределба може да се распредели така, што најмногу 70% може да се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнувањето на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а од остатокот, 70% да се распредели во општите резерви до достигнувањето на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнувањето на нивото на основниот капитал. Општите резерви се користат за покривање на општите ризици од работењето на Народната банка. Во 2015 година, Народната банка отвори сметка за специјални резерви за покривање трошоци за однапред планирани намени, со специјална намена поврзани со изградбата на новиот деловен објект.

¹⁴ Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

¹⁵ Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2019
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

41. Капитал и резерви (продолжува)

Општи и специјални резерви (продолжува)

	2019	2018
Општи резерви	1.321.000	1.316.002
Специјални резерви	627.877	550.114

Ревалоризациони резерви

	2019	2018
Ревалоризациони резерви од нереализирани курсни и ценовни промени		
- Ревалоризациони резерви од курсни разлики	1.049.592	1.154.465
- Ревалоризациони резерви од ценовни и курсни промени на златото	8.674.225	5.540.491
- Ревалоризациони резерви од ценовни промени на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти	146.187	88.687
Вкупно	9.870.004	6.783.643

Ревалоризационите резерви претставуваат акумулирани нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од периодичните курсни и ценовни ревалоризации на девизните средства и обврски, коишто се користат како резерва против можните идни негативни трендови во движењето на курсните и ценовните промени соодветно.

Ревалоризационата резерва од курсни разлики од девизните средства и обврски во 2019 година е намалена поради покривање на нето нереализирани негативни курсни разлики во износ од 104.873 илјади МКД (2018 година: зголемена поради остварување на нето нереализирани позитивни курсни разлики во износ од 32.916 илјади МКД).

Ревалоризационата резерва од ценовни и курсни промени на златото во 2019 година е зголемена на нето-основа во износ од 3.133.734 илјади МКД од коишто:

- Зголемување од 3.246.087 илјади МКД, како резултат на распределба на нето нереализираните позитивни ценовни и курсни разлики на златото (2018 година: зголемена како резултат на распределба на нето нереализирани позитивни ценовни и курсни разлики на златото во износ од 528.432 илјади МКД) и
- Намалување од 112.353 илјади МКД, како резултат на реализираните курсни и ценовни промени од трансакции со злато во 2019 година, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2019 година (2018 година: 1.151.236 илјади МКД).

41. Капитал и резерви (продолжува)*Ревалоризациони резерви (продолжува)*

Ревалоризационата резерва од ценовни промени на хартиите од вредност и дериватни финансиски инструменти по објективна вредност преку билансот на успех во 2019 година е зголемена на нето-основа во износ од 57.500 илјади МКД, од коишто:

- Зголемување од 98.500 илјади МКД, како резултат на распределбата на нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех по принципот „хартија по хартија“ (2018 година: нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех и дериватни финансиски инструменти – фјучерс-договори во вкупен износ од 87.631 илјада МКД);
- Намалување од 35.612 илјади МКД, како резултат на реализираните ценовни промени од хартиите од вредност, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2019 година (2018 година: 5.659 илјади МКД);
- Намалување од 5.335 илјади МКД, како резултат на реализираните ценовни промени на дериватните финансиски инструменти – фјучерс-договори, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2019 година (2018 година: 5.204 илјади МКД); и
- Намалување од 53 илјади МКД, како резултат на покривање на нето нереализираните негативни ценовни промени на хартиите од вредност по објективна вредност преку билансот на успех (2018 година: 332 илјади МКД).

На 31 декември 2019 година, ревалоризационата резерва на уметничките дела и библиотечниот фонд изнесува 3.993 илјади МКД (2018 година: 3.938 илјади МКД). Зголемувањето на ревалоризационите резерви во износ од 55 илјади МКД е врз основа на донации на книги во библиотечниот фонд на Народната банка.

42. Пари и парични еквиваленти

	2019	2018
Ефективни странски пари (белешка 15)	52.442	132.874
Депозити во странска валута (белешка 16)	26.936.716	19.213.282
Специјални права на влечење (белешка 20)	171.857	217.871
Вкупно	27.161.015	19.564.027

43. Потенцијални и преземени обврски

а) Тужби

Во моментот се водат неколку судски постапки против Народната банка коишто произлегуваат од тековното работење. На 31 декември 2019 година тужбите се проценети на износ од 123.666 илјади МКД (2018: 123.666 илјади МКД). Народната банка им се спротивставува на овие тужби и врз основа на правен совет, смета дека нема да се јават значителни материјални загуби.

Народната банка нема издвоено резервации, бидејќи раководството верува дека конечниот исход ќе се реши во корист на Народната банка и дека нема да настанат материјални загуби во однос на судските постапки.

б) Преземени обврски

Во октомври 2016 година, Народната банка склучи договор за изведување градежни работи за изградба на нова административна зграда. На 31 декември 2019 година, Народната банка има обврски во износ од 1.014.995 илјади МКД (2018 година: 1.134.715 илјади МКД), коишто се очекува да бидат отплатени во наредните две години.

44. Трансакции со поврзани субјекти

Народната банка има трансакции со поврзани субјекти, со Владата на Република Северна Македонија и со сите членови на Советот. Трансакциите и состојбите со поврзаните субјекти се прикажани во белешките 5, 12, 21, 22, 35, 36 и 40.

45. Настани по датумот на Извештајот за финансиската состојба

По датумот на изготвување на Извештајот за финансиската состојба се немаат случено материјално значајни настани коишто би требало да се објават во финансиските извештаи.